

VIENYBĖ

78 M. 3 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1964 M. SAUSIO (JANUARY) 17 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Jos darbas ir pasiaukojimą lietuvių pagerbianč. . . Birutė Novickienė (kėdėje) su dalimi savo artimųjų talkininkių. Iš k. į d.: Pranė Lapienė, Vincė Jonuskaitė, Ligija Bieliukienė, Paulina Valavičiūtė, Regina Budrienė ir dr. Marija Kregždienė.

S. Narkėičiūtės nuotrauka

Birutės Novickienės sukaktis

Dabartiniais laikais, kada daugelis sveikų mūsų tautiečių, kiek tik jų kojos pamėša, bėga nuo lietuviško darbo, su pagarba, dėkingumu ir meile minime Birutę Grigaitytę - Novickienę. Nuo 1941 m., ligos priversta būti kėdėje, ji keleropai daugiau už fiziniai pajėgius savo tautiečius paaukokojo ir tebeaukokoja savo sveikatos ir energijos lietuviškiems reikalams.

Tasai jos darbas ir pasiaukojimas bent dalimi buvo prisimintas sausio 12 d. jos bute įvykusiame susirinkime organizacijos, kurią ji kartu su kitomis moterimis steigė, vadovavo jos veiklai ir stelojosi jos likimui.

New Yorko moterų klubas tą savo susirinkimą sušaukė, norėdamas ją pagerbti jos 65 metų amžiaus sukaktuvių proga. Ji yra gimusi 1898 m. gruodžio 7 d. (pg. senąjį kalendorių) Kapčiūnų kaime, Šiaulių apskr.

Neseniai gauta iš Lietuvos staltiesė, kurią jai klubas įteikė, buvo graži, bet kartu ir simboliška sukaktuviniškai dovana. Ta proga kalbėjusios dr. Marija Kregždienė, to klubo pirmininkė, ir Ligija Bieliukienė, Lietuvos Moterų Atstovybės ir General Federation of Women's Clubs valdybos narė, nušvietė sukaktuviniškės nuopelnus to klubo veikloje, o taip pat ir jos vaidmenį. Amerikoje atsikuriant Pabaltijo Moterų Tarybai ir persitvarkant Lietuvos Moterų Atstovybei, vienu tos

PRANĖ LAPIENĖ

Atstovybės padalinį Amerikoje yra ir šis New Yorko klubas, kuriame susitapetę tasai nemažas energingų moterų būrys.

Buvo duotas žodis ir pačiai sukaktuviniškai, papasakojusiai susirinkusioms apie savo gyvenimą ir veiklą.

Didele meile ir pagarba sukaktuviniškai prisiminė savo tėvus, išauginusius ją lietuviškoje dvasioje ir įgailinčius ją pasirengti tokiai veiklai. Vėliau, trumpai sustodama ties kiekvienu laikotarpiu, sukaktuviniškai prabėgomis peržvelgė visus savo veiklos metus nuo Rygos iki New Yorko.

Įdomus yra tas jos kelias. 1915 m. baigusi E. Depreux gimnaziją Rygoje, nes tenai tuo metu gyveno jos tėvai (tėvas buvo geležinkelių tarnautojas), 1916 m. aštuntą pedagoginę gimnazijos klasę jau baigia Vitebske, 1924 m. rugsėjo 15 d. Lietuvos Universitete baigia teisių mokslus, tapdama pirmąja moterimi, baigusia Lietuvos universitetą. 1925 m. studijuoja Paryžiuje.

Pradėjusi savo darbą 1918 m. spalio 13 d. Valstybės Taryboje Vilniuje, ji tęsia Kaune, Ministerių Kabineto raštinėje, o nuo 1919 m. Valstybės Tarybos reikalų vedėja, 1920 m. tose pat pareigose priskirta prie

Lietuvos Taikos delegacijos, vykusios Maskvoje.

Po to ketverius metus ji dirba kaip Steigiamojo Seimo, Pirmo ir Antro Seimo protokolų biuro vedėja, ir vėliau apie tryliką metų Lietuvos Koperacijos Banko juriskonsultė. Advokatės profesijoje veikli išbūna arti dvidešimt metų.

Priklausydama Lietuvos soc. liaudininkų partijai, o paskui Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungai, Novickienė yra buvusi valdomose organuose, kaip atstovė dalyvavusi tarptautiniuose suvažiavimuose, buvusi kandidatė į III-į Lietuvos seimą nuo žemaičių.

Šalia tarnybos ir partinių įsipareigojimų, Novickienės netrūko niekur, kur ją šaukė šalpos, kultūros, moterų ir tautiniai reikalai. Todėl ji buvo 1917 m. Petrapilio Lietuvos Seimo atstovė, lietuvių tremtinių geležinkelininkų delegatė į Valstybės Tarybą Vilniuje, Moterų Komiteto kariuomenai remti sekretorė, viena Lietuvos skautų pasipirties draugijos steigėjų ir valdybos narių.

Vitebske ji organizavo lietuvių liaudies universitetą, švietimo ir kultūros draugiją. Dar vėliau jos veikla reišėsi Lietuvos moterų globos komitete, Lietuvos moterų komitete tėvynės ginti, Lietuvos moterų sąjungoje, Liet. stud. "Varpo" draugijoje, kurios steigėjų tarpe ji buvo, lygiai kaip ir Lietuvos moterų taryboje. Dau-

Tęsiama 12 psl.

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

— Lietuva graži šalis ir ją lankyti lietuviu dvasiai naudinga, — sako Chicagoje gimęs teisininkas Žuris, neseniai pabuvojęs Vilniuje ir apylinkėse 5 dienas. Tikrai tiesiai Prisimenu savo 1920 metais Lietuvoje praleistus 7 mėnesius. Tais metais lietuvis valstietis ir jo inteligentais išbėjęs sūnūs, vietoje "augę ir iš visų caro imperijos kampų sugrįžę, iš tikrųjų nuoširdžiai ėmė statyti savo nepriklausomą valstybę. Iš New Yorko išplaukėme nemažas būrys Amerikos lietuvių, kurių daug, kaip brooklyniečiai J. Mačys, O. Laučiškis ir kompozitorius Stasys Šimkus, sugrįžo nuolatos apsigyventi.

Kaune jau buvo susitelkęs įspūdingas būrys Amerikos lietuvių, kaitinamas vilčių dalyvauti ekonominiame Lietuvos atstatyme ir jame rasti sau gerovę. Brooklyniečių Drobės buvo gausiausia: A. Verseckas, Dičmonas, P. Norkus (buvęs Vienybės redaktorius) ir kiti. Veikė Frekybos b-vės galva J. Romanas, Mechanikų Sąryšio atstovas A. B. Stankus (vėliau energingas Vienybės agentas Amerikoje), Lietuvos Atstatymo b-vės įgaliotinis Karolis Vairas-Račkauskas, Filmų b-vės Rapolas Kručas. Syki susirinkome apie 50 Amerikos lietuvių į Šiaulių šalę ir nusprendėme padėti jų rinkliavai gatvėse. Man bendradarbe teko jauna šaulietė gimnazistė ir dalis Laisvės Alėjos.

Steigiamojo Seimo posėdžiai, kur daug įžymių veikėjų dalyvavo kaip atstovai. Prisimenu Krupavičiaus ir Plečkaičio kalbas. Vytauto bažnyčia ir kun. Tumo pamokslus. Kelionė laivu Nemunu į Kidulius ties Jurbarku pas seną vienybietį Stankevičių. Laive netikėtai sutinku buvusį valparaisietį J. Pocių. Keli pasikalbėjimai su Dariumi ir jo nusiskundimai, kad to meto Lietuvos aviacija

Tęsiama 4 psl.

LIETUVIAI KALIFORNIJOJE

Los Angeles. Praėjusieji metai lietuvų parapijai buvo laimingi. Buvo baigtas statyti mokyklos priestatas ir nupirkta naujas sklypas, kur buvo įrengta automobilų statykla ir vaikams žaisti aikštė. Žmonės šiuos darbus uoliai rėmė, kiekvienas duodamas pagal savo išgales ir supratimą. Už tai visiems nuoširdi padėka.

Ir Kalėdų švenčių proga lietuviai parodė didelį dosnumą savo bažnyčiai. Jie ne tik gausiai dalyvavo pamaldose ir šio Sakramentų, bet ir savo bažnyčios paramai sudėjo \$5,398,00 aukų.

Naujuosius metus pradėdama su \$126,000 parapijos skola, tikintis, kad ši skola, nors ir didelė, geraširdžių žmonių dėka bus numokėta.

* 1963 metais Los Angeles šv. Kazimiero bažnyčioje pakrikštyta 40 asmenų.

Tais pat metais į Los Angeles atvyko 37 šeimos, kas sudaro apie 160 žmonių. Dauglausia atvyko iš Kanados, Pietų Amerikos ir Naujosios Zelandijos.

1963 m. šv. Kazimiero bažnyčioje buvo 13 sutuoktinių.

Tais pat metais per Los Angeles šv. Kazimiero bažnyčią palaidota 19 asmenų.

Dabar Los Angeles šv. Kazimiero parapijai pri-

klauso 900 lietuvų ir 63 nelietuvių šeimos. Parapijos laikraštį skaito 1100 šeimų. Per 1963 metus apilankyta su religiniais patarimais 74 žmonės. Šv. Kazimiero mokyklą lankė 307 mokiniai, o Seštatieninę Mokyklą -- 62.

* VLADAS PAŽIŪRA perrinktas 1964 metams BALFO skyriaus pirmininku.

* VLIKŲ 20 metų minėjimas, kurį rengė gruodžio 8 specialus Komitetas, vadovaujamas J. Andriaus, praėjo gražiai, sutraukdamas į parapijos salę nemažą būrį žmonių.

* Gruodžio 19 d. šv. Kazimiero bažnyčioje buvo pakrikštyta Dalia Regina Salliamonaitė, inž. Viktoro ir Ritos Salliamonų dukra. Salliamonai gyvena Long Beach, Calif. Prieš metus laiko yra atvykę iš East Saint Louis, Illinois.

* Tels. Jonas Kutra perėmė mirusiojo K. Lukšio Lithuanian Realty Co., 3020 Wilshire Blvd., Santa Monica, Calif., biznį ir yra pasiryžęs sąžiningai patarnauti jo buvusiems ir naujiems klientams. J. Kutra yra United Multiple Listing Service narys ir turi didelį pajaminių bei rezidencinių namų pasirinkimą. Jo įstatygoje taip pat sutvarkomi pa-

jamų mokesčiai (Income tax) atliekami notaro darbai ir kt. Telefonu skambinti EX 5-3358 arba EX 4-2986.

* Gruodžio 29 d. liet. bažnyčioje moterystės sakramentą priėmė Vykintas Jonas Gedgaudas ir Cynthia M. Haynes ir gruodžio 31 - Annette M. Savickaitė su R. Razavi.

* Antanas Niūniava, po ilgo brolio pastangų, iš Prancūzijos atvyko į Los Angeles, Calif., pas savo brolių Leoną Niūniavą, kuris su šeima gyvena Whittier, Calif.

* Sausio 1 d. po ilgos ir sunkios ligos Mission Sinatorijoje mirė Viktorija Masiliunas (Moss), buvusi Prel. J. Maciejausko šeiminkė ir padėjusi nupirkti pirmąją lietuvų bažnyčią, 2511 Third Ave., ir naujosios bažnyčios garbės fondatorė. Sausio 4 d. iš šv. Kazimiero bažnyčios ji buvo iškilmingai palaidota Kalvarijos kapuose.

* Vincas Mykolaitis-Putninas, apie kurį buvo rašoma, kad buvo susirgęs, kaip dabar iš Vilniaus pranešama, jau esąs pasveikęs. Sausio 4 d. įvykusiam Donelaičio 250 metų minėjime jisai sėdėjęs minėjimo prezidiume kartu su kitais rašytojais.

Mire Juozas Visgirda

Ilgametis Lietuvos teatro, operos ir filharmonijos administratorius Juozas Visgirda, sulaukęs 61 metų amžiaus, mirė gruodžio 8 d. savo šeimos tarpe Vilniuje. Už nuopelnus muzikos ir teatro srityje Visgirda buvo apdovanotas keliais Lietuvos Valstybės medaliais ir Čekoslovakijos Didžiojo Liūto medaliu, kurį jam įteikė buvęs Čekoslovakijos prezidentas Jan Massaryk. Visgirda buvo vienas pir-

mųjų Lietuvos Teatro kūrėjų ir išbuvo teatro tarnyboje nuo Teatro įkūrimo 1920 metais iki pat mirties. Teatre darbą pradėjo su Kaziu Glinškiu, komp. Juozu Tallat-Kelpša, Kipru Petrausku, Stasiu Pilka ir kitais Teatro veteranais. Amerikos Jungtinėse Valstijose paliko du brolius: dailininką Viktorą Visgirdą Boston, Mass., ir inžinierių-architektą Tada Visgirdą, Sacramento, Calif.

Pramoga Cicero kolonijos jauniems

Šv. Antano par. lituanistinės mokyklos tėvų komitetas gruodžio 28 d. vakare šios parapijos salėje surengė gražią Kalėdinę pramogą Cicero jaunimui.

Šios mokyklos (ji veikia reguliarios parapijos mokyklos rėmuose) mokiniai čia atliko įvairią ir įdomią programą. Pradžioje buvo parodytas šiuo metu Lietuvos gyvenančio rašytojo K. Kubilinsko eilėraščių "Vilkas uodegą prišalo" inscenizacija, kuri ypatingai sudomino jaunuosius, pradedant vos kelių metų amžiaus pipirais. Inscenizacijoje, be jaunųjų artistų, pasirodė A.

Valeišaitės-Brusolienės paruošti šokėjai ir J. Kreivėno mokyti dainininkai.

Atskirai scenoje dar išėjo mokyklos choreilis, kuris diriguojamas J. Kreivėno (jis kartu yra šios mokyklos mokytojas ir vedėjas), atlikdamas 4 dainas bei giesmes. Po to sekė žaidimai, kuriuose pasireiškė visas jaunimas (jo buvo apie šimtinė), o pabaigai atėjo Kalėdų senelis. Prieš dovanų išdalinimą jaunieji parodė individualius sugebėjimus solo dainose ar deklamacine.

(eš)

Lituanistikos institute

Lituanistikos Instituto išdo tarybos valdybos posėdis, sukvietas sausio 4 d. ir prarastas tarybos pirm. A. Ballūno, atliko vadovybės pakeitimą; dr. P. Jonkui atsisakius, pareigas perėmė dr. J. Balys, tautosakos skyriaus vedėjas, išrinktas L. I. prezidentu.

A. Ballūnas posėdyje pravedė mintį, kad pirmiausia turi būti išleistas Instituto žurnalas, mokslinis lituanistikos metraštis. Tam reikalui A. Ballūnas parū-

pins lėšas, o dr. Balys parūpins 180 psl. knygos turinį.

Be to, skubiai bus išleistas dviem kalbom informacinis Lituanistikos Instituto leidinėlis Instituto organizacijai ir jos tikslams patalinti.

Reikalingas lituanistikos brangintųjų dėmesys.

Organizacijos pareigūnai: A. Ballūnas, pirm.; K. Sidlauskas, vicepirm.; A. Semėnas, išd. ir K. Girvilas, sekretorius.

"Sventakuprių partija"

Brooklyne, ligi Vlenybės buvo leidžiama 193 Grand Street, laikraštyje buvo viena skiltis humorui -- juokams, tai ten pirmą kartą buvo paminėta apie "šventakuprių partiją".

Nevisiems buvo aišku -- kas tie "šventakupriai"? Kai kurie katalikai manė, kad tai laisvamanių išdaigos pasijuokti iš jų.

O iš tikro visai ne! Apie 1905-9 m. lietuviai socialistai buvo gausūs skaičiumi ir veiklūs. Jų kovos šūkis buvo: nuversti caro valdžią. Ir pagerinti darbininkų būvį. Beigi ilgai socialistų kairysis sparnas pradėjo neigti ir tautybę. Kritikavo visa tai, kas patriotui lietuvui buvo prie širdies.

Tuo būdu daug sąmoningų lietuvų pasitraukė iš socialistų. Tais laikais įvairios prakalbos buvo ypač madoje. Daug jų ypač rengdavo socialistai, pasikviesdami žymius kalbėtojus iš kitų miestų. Savi jų nebūdavo įdomūs!

Kartą vienas toks kalbėtojas, kritikuodamas visus, užsiminė ir apie dvasininkus ir vlenuolynus, kur esą sulinde visokie visokie "šventakupriai," kenkia darbininkų judėjimui...

Kaip minėjau, tuo metu prie Vlenybės spietėsi "juokdarių" būrelis, talkininkavęs humoru skyriui, atsiradžiusiam po to, kai juokų laikraštukas TARKA liovėsi pasirodyti. Gi dabar tie "juoko" mėgėjai pasidarė griežti socialistų priešininkai, ir dabar jie per tą skyrių kiekviena proga būdavo iš peties vanojami.

Kartą po tokių prakalbų vyrų susirinkę dalinosi įspūdžiais, ir sugalvojo naują pokštą. Ir jiems patiko ką tik "iškasti" šventakupriai", ir čia pat nutarta įsteigti "šventakuprių partiją".

Girdi, republikonai sudaro partiją, demokratai ir socialistai irgi, tai kodėl mums ne. Visoks menkinėkis buvo paverčiamas juoku, o ypač kliūdavo socialistams, nes jų jie labiausiai tada visuomenėje trynėsi.

Kartą buvo Brooklyne SLA seimas, kuriam pirmininkavo socialistų Keleivio leidėjas Gegužis. Yra faktas, prieš metus tų pačių socialistų dėka Mass. valstybėje buvo suardyta keliolika SLA kuopų ir SLA neteko kelių šimtų narių.

Dabar "šventakupriai" pagavo progą iškreipti pokštą. Greitai tų juokdarių būrelis nutarė sumesti kiek pinigų ir pasiūsti SLA seimui auką ir sveikinimą "šventakuprių" partijos vardu.

Tada buvo paprotys, jei kokiam suvažiavimui buvo siunčiami sveikinimai, būti-

nai buvo įdedama auka, kitaip ir rimtas pirmininkas sveikinimą gali numesti. Tačiau, kai sveikinimas su auka, tai nori nenori reikia perskaityti. Aukos būdavo vis su centų priedu. Sakysim, 5 dol. ir 11 c.

Šiuo kartu Brooklyno seimui buvo surinkta keli dol. su centais. O pirmininkaujantiam socialistui Gegužiui nutarta pasiūsti "gėlių puokštę." Ją veiklešnieji "parinko" Maspetho balose -- visokių dagilių ir kitokių laukinių žolių. "Buketą" buvo gražiai paruoštas, į puikų popierį įvyniotas. Ir vaikui buvo duotas kvoteris, kad nuneštų posėdžio metu prie scenos.

Kaip tarta, taip padaryta. Ir štai tribūnos tvarkytojas pirmiausia priėmė laišką su aukomis ir jį perskaitė. Vieni delegatai nusisypsojo, o kiti smagiai paplojo. Paskul tuoj buvo per tą berniuką įteikta gėlių "puokštė", kurią tvarkytojas perdavė pirmininkui. Kai tai buvo iš popierio išvyniota tai pasipylė dagiliai ant stalo. Žinoma, pirmininkas užširdo, bet ką padarysi.

Raštelyje buvo šie žodžiai: "-- Už pasidarbavimą, išstumiant iš SLA keletą šimtų narių".

Tai tie "šventakupriai" taip ir gyvavo, įvairius pokštus krėsdami. Svarbiausi pokštūninkai buvo: Ignas Česna, Antanas Rinkevičius, J. M. Danielius, Stanyš, Pr. Narvydas ir kiti.

Atsimenu, kai po lietuvų kolonijas važinėjo barzdotas tėvas Kapucinas, o čia, Brooklyne, socialistų 19-toje kuopoje buvo žymus jų vadas -- Jonas Sūkyš, taip pat barzdotas.

"Sventakupriai" ir sakydavo: -- Mes, "šventakupriai" irgi turime savo "tėvą".

Tuo "tėvu" gi padarėme A. Rinkevičių, nors ir be barzdos.

Matom, ir anais laikais būdavo daug gyvumo. Rimto iš nerimto, bet būta.

Žvelgiant į šį valdą, taip ir prisimena prabėgęs pusšimtis metų.

"Sventakupriai", tarp kitko, sukūrė savo emblemą -- kupranugaris. Šūkis gi: -- "greičiau kupranugaris išlįs per adatos skylutę, nei socialistas įeis į dangaus karalystę."

Šiuo metu tų garsiųjų "šventakuprių" nedaug belikę, bet jų "pokštai", kurie tada plaukė iš tikros širdies, verti atsiminti. Ir juokaujant, sutikim, galima stiprinti lietuviškąją sąmonę.

PR. TRUMPAITIS

Cosmos Parcels

Express Corp.

Licensed by Uneshposyltorg

SIUSKITE DOVANŲ SIUNTINIUS GIMINĖMS IR DRAUGAMS LIETUVOJE IR KT. KRAŠTUOSE

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI - GAVĖJAS NIEKO NEMOKA TURIME SKYRIUS VISUOSE DIDMIESČIUOSE

Dėl informacijų ir nemokamo kainaraščio rašykite - telefonuokite

COSMOS Parcels Express Corp.

45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y.

Telefonas CI 5-7905

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIONAI

(vairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.)

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Telefonas: Virginia 3-3544

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. EVergreen 7-2089

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* VYSK. VINCENTAS BIRZGYS su palydovais sausio 7 d. buvo išvykęs į Washingtoną, kur įmokėjo 110,000 dolerių už lietuvių paminklinės koplyčios įrengimą N. P. Sv. Marijos šventovėje. Tos šventovės vadovybė lietuvių pinigų norėjo anksčiau, tačiau, kadangi vysk. V. Brižgys buvo išvažiavęs Romon, nebuvo kam juos ten pristatyti. Sekantis įmokėjimas sutartas 1964 m. gruodžio 8 d. Viso iš lietuvių kišenių šiam "svarbiam lietuviškam reikalui" turės išblyrėti apie 300,000 dol.

* K. DONELAIČIO lituanistinės mokyklos mokytojai ir būrelis mokinių bei kitų lietuvių sausio 1 d. ryte prie Žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo pagerbė poetą Kristijoną Donelaitį, sąrašyje su jo gimimo 250 metų sukaktimi.

* PETRONĖLĖ NAUJOKAITIENĖ prie Michigan City, Ind. (netoliese žymiųjų "Sandūnų" -- vasarviečių vietos) sausio 1 d. buvo užmušta automobilį nelaimėje. Nelaimingoji buvo 55 m. amžiaus, gyveno Roselando liet. kolonijoje. Palaidota sausio 4 d. šv. Kazimiero kapinėse.

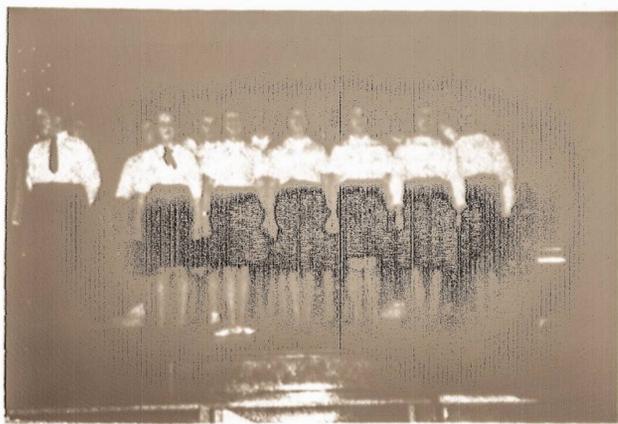
* ZIONO liet. parapija savo jaunesiems buvo surengusi kalėdinę pramogą. Čia buvo suvaidintas veikalukas: "Statyk, savo namus ant uolos," kurio paruošimui daugiausia pasidarbo Marija Pauperienė. Pranešėja buvo Anna Fetingytė. Šioje parapijoje

je veikia lietuvių vaikų sekmadienio mokykla, kurioje moko: M. Pauperienė, E. Lipšytė, E. Gavėnė, R. Pilmonas, R. Anyšas, V. Kempinaitė.

* PROF. ALFRED SENN, dėstantis Philadelphijos universitete, gruodžio 27-31 d. d. dalyvavo "Modern Language Assn." 78-me suvažiavime Chicagoje. A. Senn, šveicarų kilmės mokslininkas, lietuviams yra gerai pažįstamas, kaip Lietuvos universiteto humanitarinių mokslų fakulteto profesorius. Jo sūnus, kuris, kaip ir tėvas, puikiai vartoja lietuvių kalbą, yra Wisconsin un-to istorijos profesorius. Neseniai jis parašė knygą apie Lietuvą "The Emergence of Modern Lithuania."

* CHICAGOS DRAUGO romano konkurso premija šiemet paskirta Juozui Kralikauskui iš Toronto už kūrinių "Mindaugo nužudymas." Premija bus įteikta literatūros vakaro -- akademijos metu kovo 22 d. Jaunimo Centre.

* MŪSŲ VYTIS, Chicagoje leidžiamas dvi mėnesinis skautiškos minties žurnalas, švenčia 15 metų gyvavimo sukaktį. Žurnalo pirmas numeris pasirodė 1948 m. pabaigoje. 1950 m. jis buvo perkeltas Chicago. Žurnalą redagavo: Br. Kviklys, E. Vilkas, V. Stasiškis, A. Avižienis, A. Mickevičius, A. Dundzila. Dabartinis redaktoriumi yra V. Germanas.

Sv. Antano parap. lituanistines mokyklos chorelis, ispildęs daili programos Cicero maziems Kaledu Eglutes pramogoje. Chorelio dirigentu ir šios mokyklos vedėju yra zinomas visuomenininkas Juozas Kreivenas. E. Šulaičio nuotrauka

Dailininkai muša politikus,

rašytojus bei visus kitus

Kokioje srityje 1963 metais lietuvių sėkmingiausiai pasireiškė? Kokios rūšies darbuotojams praėjusiais metais buvo rodyta daugiausia dėmesio? — gali dažnam kilti tokie klausimai.

Tokių klausimų benagrindžiant, į pagalbą prisistatė keli lietuvių dailininkai (jie prašė pavardžių neskelbti), kurie šių eilučių autorių įtikino, jog jų profesijos žmonės toli pralenkė kitus įvairiose šakose.

Viena, lietuvių dailininkai buvo patys aktyviausi kūryboje ir parodų rengime. Štai, per 1963 metus Amerikoje ir Kanadoje lietuvių surengė apie 25 meno parodas, kuriose pardavė darbų net už apie 50,000 dolerių. Jeigu lyginsime su mūsų rašytojais, kurie per metus vargu ar turėjo 10 literatūros vakarų, o jų parduotų knygų skaičius vargu, ar siekė bent pusę aukščiau minėtos sumos, pamatysime, kad čia dailininkai toli prasikišę.

Ir kokios tik srities mūsų darbuotojus paimsime, jie negali prilygti dailininkams. Ypatingai dailininkų tarpe 1963 metais pažymėtina rekordą pasiekė dail. Adomas Galdikas, kuris savo parodos metu pardavė kūrinių net už 12,000 dolerių. Tokiu būdu jis sumušė visus iki šiol turėtus rekordus ne tik individualinėse, bet ir bendrose dailininkų parodose. Taip pat įdomus ir tas faktas, jog jis pardavė visus naujuosius kūrinius; liko tik maža dalis jo senų labiau realistinės kūrybos darbų.

Taip pat ir parodų lankytojų skaičiumi mūsų dailininkai, sakosi, nukonkuruoja visus kitus. Štai, Chicagoje į dailės parodų atidarymus vidutiniškai ateina apie 150 žmonių, o vieną parodą apie apžiūri apie 500 žmonių. Yra faktas, jog nemaža dalis vardais žymių kūrinių parengimų sutraukia nepilną šimtinę lankytojų.

Ir reprezentacinėje srityje mūsų dailininkai sau prisiskiria vieną iš pirmųjų pozicijų. Jų kankurias parodas aplanko daug kitautiečių (kaip kur-tik svetimieji), apie jų pasirodymus rašo angliška ar kita spauda. Lietuvių dailininkai laimi premijas — didesnes ar mažesnes. Pavyzdžiui, dail. K. Zapkus 1963 m. pabaigoje laimėjo net 2,500 dol. premiją.

Kodėl lietuvių taip sūdomė dailininkais, jų darbais? Priežasčių yra įvairių. Viena iš jų — lietuvių visuomenės kultūrinio laipsnio pakilimas. Kita — pa-

prastos varžybos, sekimas, ką daro kiti. Štai, Chicagoje yra ponučių, kurios teperka tik brangius paveikslus, norėdamos pasirodyti prieš savo drauges ar draugus. Taip pat kankurie varžosi, norėdami turėti daugiau paveikslų, negu jų turi pažįstamieji. Bet, žinoma, tai neliečia rimtųjų paveikslų pirkėjų.

Yra apskaičiuojama, kad Chicagoje lietuvių dailininkų paveikslus dažniau perka apie 200 šeimų. Didėsnės paveikslų kolekcijas turi įsigiję Danilevičiai, Starkai, Tumasoniai, Budriai, prel. T. Albavičius, dr. J. Adomavičius, inž. Jonynas, inž. Bartkus, šv. Antano "bankelis," sol. St. Baras, dr. Kriaučeliūnas, dr. Vaškevičiūtė, Tubeliai, šv. Kazimiero seserys ir kt.

Amerikos ir Kanados lietuvių dailininkų veikloje toliau duoda Chicago, kurioje veikia nuolatinė — Čiurlionio meno galerija, prie kurios esančioje patalpoje dažnai vyksta meno parodos.

Štai, per pirmuosius 3 šių metų mėnesius čia yra rengiama visa eilė parodų: dail. Račkaus (atidaryta sausio 4 d.), 1863 metų sukilimo paroda, jaunųjų dailininkų paroda, dail. Murino paroda, religinio meno paroda ir kitos.

E. ŠULAITIS

Donelaičio vakaras New Havene

New Haveno Lietuvių Moterų Klubas rengia sausio 25 d. 7 v. v. šv. Kazimiero parapijos salėje, 339 Greene Street, New Haven, Conn. Literatūros ir muzikos vakarą Kristijono Donelaičio 250 metų gimimo sukaktiai atžymėti.

Programoje poetas ir literatūros kritikas Aleksis Rannit pakalbės apie Donelaičio gyvenimą ir kūrybą. Aktoriai Vytautas Valiukas ir Asė Dauguvietytė paskaitys ištraukų iš rašytojo poemos "Metai." Pianistė Julija Rajauskaitė atliks Čiurlionio, Banaičio, Chopino ir Liszto kūrinių.

* Latvijos Pasiuntinybė Washingtono savo informaciniame biuletenyje anglų kalba apžvelgia visas aktualijas iš Latvijos diplomatinės atstovybės veiklos ir duoda pluoštą žinių iš Latvijos bei bendrai Baltijos. Biuletenis 14 psl.,

Paminėta Vliko sukaktis

Vliko 20 metų gyvavimo sukakties minėjimas į Chicago Jaunimo Centro pastatą sutraukė arti 300 žmonių, kurie čia turėjo progos išgirsti svečio iš Washingtono prof. dr. Domo Krivicko paskaitą ir Vliką sudarančių grupių atstovų pasipasakojimus apie jų nuveiktus didelius darbus bei išklausti jų sudarytus planus — kokias bus ateities Lietuva.

Dr. Krivickas, kurio paskaitos tema buvo "Lietuvos tolimesnis likimas, viltys ir pavojai," akademinį stiliumi ir tonu perdavė savo samprotavimus dėl Lietuvos išsilavinimo galimybių. Jis pažymėjo, jog dabar dėmesį reikia labiau kreipti į 2 dalykus — didžiosios politikos eigą ir įvykių Lietuvoje — jų analizavimą bei reaguojimą.

"Didžiojoje politikoje" klausimą lietuviams teigiamai kryptimi gali pasukti sovietų-kinių nesutarimai. Yra galimybė, kad kina gali iškelti tautų apsisprendimo principą, ne kur nors Afrikoje, bet pačioje Sov. Sąjungoje, norint sau laimėti jėms artimas tautas.

Kalbėtojas kvietė žiūrėti besikeičiančią krašto struktūrą, siekti gilesnio pažinimo, kas vyksta Lietuvoje, Sov. Sąjungoje. Naujų duomenų atskleidimas lietuviams gali išėiti į naudą. Taip mano prof. D. Krivickas.

Minėjime trumpai kalbėjęs dr. Petras Daužvardis pasisakė už platesnės, detalesnės lietuvių darbų programos sudarymą, į kurią turėtų įeiti netik "viršūnių" darbai, bet visų tautiečių. "Kiekvienas iš čia esančiųjų gali šį tą padaryti Lietuvos išlavimui," — užakcentavo konsulas. "Tad

Jaunimo Centro administratorius kun. Jonas Kubilius, S.J. stebi Vliko sukaktuvini minėjimą. E. Šulaičio nuotr.

į darbą ir kovą visa tauta už Lietuvos laisvę!" — kvietė jisai.

Nemažu disonansu nuskambėjo Vliką sudarančių grupių atstovų pareiškimai, kurie sudarė pirmosios minėjimo dalies, palyginti, gerą įspūdį. Kai kurie iš jų buvo gana ilgoki, tačiau beveik visi, be išimties, stokojo sukaktuviniam momentui reikalingos rimties bei išmąstymo. Be reikalo čia buvo visiems žinomų Lietuvos istorijos datų kartojimai, grupiniai pasigyrimai, o ypatingai mokymai, kokias turės būti ateities Lietuva.

Minėjimą atidarė ir jam vadovavo minėjimui rengti komiteto pirm. dr. K. Sidlauskas. Atidarymo metu sol. P. Bičkienė sugiedojo JAV Himną, o uždariant visi bendrai sutraukė Lietuvos Himną.

EDV. S.

JAUNIMO KONGRESAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba yra numaciusi šaukti pasaulio lietuvių jaunimo kongresą Šiaurės Amerikoje 1966 arba 1967 metais.

Tikimasi, kad kongresas suburs viso pasaulio lietuvių jaunimą vienon vieton pabendrauti, sustiprins jaunimo lietuvišką tautinį susipratimą, pabrėš jaunosios kartos pastektus laimėjimus mokslo, meno, sporto, literatūros, muzikos, politikos ir kt. srityse.

Kongreso metu vyks parodos, sporto varžybos, koncertai, paskaitos. Bus stengiamasi, kad į kongresą galėtų atvykti gausiai jauni-

mo iš įvairių kraštų. Kongresą rengs pats jaunimas, globojamas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės.

SPAUDOS SUVAŽIAVIMAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba svarsto sumanymą šiemet vasarą sušaukti J. Bačiūno vasarvietėje, Sodus, Mich., lietuvių spaudos leidėjų ir redaktorių suvažiavimą.

Skaitytojams primenama, kad jau laikas atnaujinti prenumeratą 1964 metams.

Dail. K. Zapkus parvyko iš Paryžiaus

Bene vienas iš labiausiai prasimušusių mūsų jaunųjų dailininkų-chicagietis Kęstutis Zapkus, kuris šiuo metu tęsia savo studijas ir kuria naujus paveikslus Paryžiuje, švenčių laikotarpyje buvo parvykęs paviešėti Chicagoje.

Jo pavardė neseniai stipriai sumiržėjo ir amerikie-

čių spaudos puslapiuose, kada jo kūrinyje Chicago Mėno festivalio dailės parodoje laimėjo I-ją premiją (2,500 dolerių).

Sausio 6 d. Gres meno galerijoje (156 E. Ontario St., Chicagoje) buvo atidaryta dailės paroda, kurioje, šalia kitų dailininkų, dalyvauja ir K. Zapkus. Šioje parodoje, apjungiančioje

daugiau pripažinimo susilaukusių kūrėjų, taip pat matomas ir kitas lietuvis Vytautas O. Virkau.

K. Zapkus, trumpai pabuvojęs Chicagoje pas savo artimuosius, vėl grįžta atgal į Paryžių. Ten jis žada suruošti savo darbų parodą, o po maždaug metų laiko parvažiuoti Chicagoje visam laikui.

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliūnaitė, Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

"rusiška" ir neduoda lietuviui gero. Šeduva ir gimtas namelis rašytojo A. Tulio, brooklyniečių Jankų ir Ambraziečių tėveliai. Vabalninkas ir švogerio Povilo Molio sesutė. Kupiškis ir po grindyje pasislėpęs už dalyvavimą "kapsukinėje", dėdė A. Bernotas, vėliau daug padėjęs Biržiškai rankiniu raidžių rinkimu leisti jo mokslo raštus (kaip Daukanto). Kriaunose žmonės parodė meilę, ties kuriuo Glovackio kariškiai be teismo sušaudė apylinkėje labai gerbtą Smalstį.

Pas dėdę Južintuose gyvendamas, rašinėjam korespondencijų Lietuvos Aidams. Sykį redakcijon atsilankęs F. Kirša praneša, kad Gačionių dvarponis mane traukiąs teisman, būk "apšmeižęs" jį, iškeldamas jo alinimą Južintų dvaro inventorius, kurį pasiėmė globoti, kai jo draugas Vaisonas išdūmė pas lenkus. Atsilankymas Socialdemokrato redakcijoj pas St. Kairį ir įteikimas straipsnio apie anglų darbo partijos kongresą Scarborough. Bendradarbiavimas Lietuvos Ūkininke ir kd. Laisvėje (kur gyniau žemės reformą). Sykį S. Banaitis (neseniai mirusio V. Banaičio tėvas) pasikvietė pasiteirauti, ar neapsimčiau duoti savo "redaktorišką" vardą Smetonos-Voldemaro planuojamam laikraščiu. Patariau kreiptis pas agronomą Pratapą, maniusį apsigyventi Lietuvoje. Šis vėliau sakė, pabūgęs, nes laikraščio tikslu, atrodė, buta noro griauti ministerių kabineta.

Galėčiau dėti vieną vaizdą prie kito iš to 1920 atsilankymo. Pavyzdžiui, P. Galaunės menininkų pobūvėlis švogerio Molio namuose Kaune, kuriame jis turėjo kambarį (ir aš). Atsilankė sykį iš Šaulių filosofas Šalkauskis ir Molis apnakvindino jį mano kambarėlyje. Tai buvo be galo mandagus ir rimtas vyras! Lietuva graži šalis ir lietuviu dvasiai naudinga ją atlankyti! Tiesa, 1920 metai ne 1964, bet gyvenimams margas ir kiekvieneri metai duoda savo margų išpūdžių. Kaip brangūs jie gali būti, įrodė Vienybės leidėjos dabar spausdinami prisiminimai, ir redaktorės jau išleisti.

MUMS RAŠO:

Vienas mūsų bendradarbis gavo iš Kauno rašytą (12.17.63) laišką, kuris pakankamai vaizdžiai parodo nuotalkas Lietuvoje, sužinojus apie prez. Kennedy tragiką mirtį. Laiškas įdomus ir tuo, nes pasakoja, kaip tą nelemtąjį įvykį pergyveno dabartiniai "teenageriai" Lietuvoje. Laiško autorė, jauna mergina, Jonė P.

Mus visus labai sukrėtė prezidento Kennedžio nužudymas. Visa Lietuva pergyveno kartu su Jumi. Verkėm ir klūpojom, meldėmės už jo vėlę. Namuose tėvas

neleido žiūrėti televizoriaus, išjungė radiją. Dieve, vaikščiojom užtinusiomis akimis ir gaudėm mažiausią jo nuotrauką. Koks didis žmogus! Kaip baisu!

Ir šiandien ašaros vilgo skruostus ir širdį suspaudžia skausmas. Žuvo, atrodo, artimas labai artimas žmogus... Tu smulkiai aprašyk kas dėjos pas jus. Per televizorių labai trumpai parodė. Aprašyk, kaip jūs liūdėjote, kaip palydėjote į paskutinę kelionę. Rašyk labai labai smulkiai.

Kokia išverminga prezidento žmona. Kokia gra-

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

DARBININKO ŽVIRBLIS

Ant Darbininko stogo Brooklyne čirškauja Žvirblis Bepastogis.

— Kac, kac, kac, — pašaukėme katiną. Tas raivosi aplink čebatą, riečia nugara, murkia, žvirbliu visai nesidomi. Į žvirblį pažvelgęs, padarė tokį juokingą grimasą, kuris galėtų reikšti: neieškokite mulkiol! Aišku buvo, kad žvirblis netikras, medinis, čirškla redaktorius balsu. Nieko, sakome, dar geriau — bus kalba ne apie kokį žvirblį lapalaitį, bet apie redakciją.

"Žvirblis" stebisi, kad Vienybė neigiamai įvertino S. Sužiedėlio paskaitą Toronte. Sako, "Vienybė buvo vienintelis leidinys, kuris implikavo pranešimui mintis, jamė nebuvasias". Šioj vietoj mūsų nuomonė nuostabi sutampa su Darbininko nuomone: Sužiedėlio pranešime minčių iš tiesų trūko, reikėjo implikuoti pranešime nebuvusį daiktą — mintis. Mūsų nuomonė nuo Darbininko nuomonės skiriasi, nes Darbininkas tebemano, kad, kalbant apie tautos likimą, užtenka gražių išsireiškimų apie audras ir laivelius, o mūsų manymu, reikia faktų ir išvadų — minčių.

Darbininkui užkluvo, kad Vienybė tariasi esanti vieninteliu leidiniu, lietuvius jungiančiu. Žinoma, galima, kad tik viena Vienybė tepalik prie tautos vienybės. Bet ką mes galime padaryti, kad taip jau atsitiko. Kurį tik lietuvių leidinį pasiūm, tuoj atrandi, kad jame vis kas nors laikoma svarbesniu už Lietuvą: Roma, Maskva, savos partijos statusas, sapnai apie buvusias ar būstančias valdžias ir t. t. Dešinosios pusės neapykanta kalrai — ar nėra be ribos? O kairė dešinei — ar negalanda peilių?

Sviestų tautos ateities prosvaisčių kaip ir nematyti. Mes manome, kad mūsų nedidelė tautai jau seniai laikas liautis svajojus ir idealizavus tarpusavio naikinimąsi. Reikia ieškoti to, kas tautą vienytų. Turime ieškoti tokių jėgų, kurios gal ir likimą įveiktų.

Tai nėra lengva. Bet krikščionių vienybė yra nepalyginti didesnė problema už mūsų nedidelės tautos problemas. Pastaraisiais metais ir čia matome, kokiais milžinišingais žingsniais į vienybę jau einama. Prisiminkime kad ir Popiežiaus kelionę į Palestiną.

Pritrūkęs žodžių, Darbininkas keikiasi naujais, jo manymu, keiksmazodžiais: -- Kolaborantai! Ryšių šalininkai! -- tai tegalime pasakyti; -- Menkas jūmoras.

ON THE PLURALITY OF CIVILISATIONS

1935 m. Krokuvoje lenkiškai buvo išleistas Felix Koneczny "O wielosci cywilizacyj". Dabar jį išvertė į anglų kalbą. Mainzo universiteto prof. A. Hilckman parašė 32 puslapių įvadą, o Arnold Toynbee pridėjo dviejų puslapių prakalbą ir taip, įžymybų palydima, išleido Polonia Publications (London, 1962). Lenkų mokslas žengia į pasaulį.

Atskirai tenka pažymėti, kad F. Koneczny veikale keliolika kartų minimi lietuviai ir Lietuvos žydai.

Tai yra Polonia Publications leidinys Nr. 2. Pirmuoju numeriu buvo St. Žolkievskio ekspedicijos į Maskvą memuarai. Lenkai primena pasauliui, kad jie Maskvoj buvo dviem šimtais metų dar prieš Napoleoną. Trečiuoju numeriu leidžiama Wl. Konopczynskio "Fridrichas Didysis ir Lenkija". Wl. Konopczynskis lietuvių tarpe vertas žinoti dviomis "Dzieje Polski Nowożytniej" (pirmoji laida — 1936, antroji — 1958 Londone). Čia rašoma apie laikus, pradedant Žygimantu senuoju ir baigiant padalinimais. Lietuvos istorijos mėgėjui šis veikalas yra neabejotinai ir svarbus ir įdomus.

Šia proga verta priminti, kad New Yorke išėjo jau penkta laida angliškos prof. O. Halecki "A History of Poland" (370 psl.). Minėtini anglų kalboje veikalai yra Paul Super "The Polish Tradition" (išėjo jau ketvirta laida), "Elements of Polish Culture as seen by a Resident Foreigner", "Events and Personalities in Polish History" ir t. t.

O dabar -- prie lietuviškų temų. Nepriklausomaj Lietuvoj buvo lietuviškai išleista (šeštos knygos) L. Karsavino "Vakary Europos kultūros istorija". Tada Lenkijoje veikalą lenkai recenzavo ir apgalestavo, kad toks žymus darbas išleistas mažai kieno mokamaj lietuvių kalboj.

Koks išpūdis būtų, jei kas tą L. Karsavino veikalą, kaip vertimą iš lietuvių kalbos, išleistų angliškai!

Kalbant apie lenkų apgalestavimus mūsų atžvilgiu, pravartu priminti, jog savo laiku jų buvo apgalestautas prof. V. Biržiškos "Lietuvių bibliografijos" leidimas ant prasto laikraščinio popieriaus. Jau dabar to veikalo lapai lūžta kiek neatsargiau pavertus.

ŽMONIJA SKAIČIAIS

Mokslų akademija Maskvoje 1962 m. išleido stambų 484 psl. "Čisliennost i rasse- Tęsiama 5 psl.

A. Baltinio "filosofija"

Draugo per. metų 303 nr. pasirodė A. Baltinio straipsnis "Europos kultūra -- lietuviybės pagrindas." Autorius poetiškai atvaizduoja senovės itaką žmonių sentimentams, bet iš tos poezijos daro klaidingas išvadas.

Ta pati praeitis rodo, kad lietuvių Europoje reikla sunkiai kovoti, ne lengviau kaip Amerikoje, dėl išsilaikymo. Lietuvių tauta neturi jokių sienų ir kultūrinio kontakto su Azija ir Afrika; jos kaimynai yra gudai rytuose, lenkai pietuose ir vokiečiai vakaruose; visos tos trys tautos yra šimtaprocentiniai baltosios rasės europiečiai, o kiek jos nutautino ir pasisavino lietuvių ir jų teritorijų...

A. Baltinis teigia, kad

žuolė! Parašyk ar Robertas Kennedis vedęs. Noriu taip viską smulkiai žinoti. Aš girdėjau, kad pas jus išleis su visom nuotraukom ir aprašymu apie prezidentą Kennedį knygą. Ak, kaip aš norėčiau ją turėti."

Laiško autorės noras patenkintas ir prašoma literatūra, aprašymai ir iliustracijos, oro paštu jau išsiųsta.

"naujojo pasaulio" kultūros sluoksnius esąs "plonas". Kodėl jis "plonas"? Nobelio premijų laureatų skaičius iš literatūros ir mokslo nerodo, kad A. Baltinio teigimas būtų atšakiai teisingas, o eiliniš žmogus lygiai Europoje kaip ir Amerikoje nėra genijus,

Kultūros senumas turi tam tikro grožio, kuris tačiau neapsaugo žmonių nuo masinės kraujotroškos, Europoje besireiškiančios epizodiškai; prancūzų revoliucija su giltoina, rusų revoliucija su čeka, kaip masių žudymo mašina, Hitlerio revoliucija su geštapu, su konclageriais ir masinėmis žmonių žudynėmis daro Europą žemesnę už Ameriką, nes čia tokių kruvinių istorijos reiškinų bei apizodų nėra buvę.

Šiuo atžvilgiu Amerikos kultūros sluoksnius yra visai ne "plonas", o daug storesnis negu Europos.

Tie epizodai yra reikšmingesni, negu amerikinės architektūros ir miestų planavimo "nežmoniškas ir nedvasingumas" bei jų "replės", spaudžiančios A. Baltinio širdį.

Kam amerikinė architektūra ir urbanistika "spaudžia replėmis širdį", to

niekas nelaiko čia pririšęs; visada gali važiuoti į Europą ir džiaugtis jos pilty senumu ir miestų gatvių kreviumu, bet lietuviybės pagrindas yra ne Europa ir ne Amerika, o Lietuva ir lietuviai, kietai prisikibę prie savo tėvų žemės.

Lietuviybė užstienyje bus tik tiek atspari, kiek ji gaus įkvėpimo iš senosios tėvynės, tad ryšių palaikymas su tautos kamlienu -- tai lyg kraujo transfuzija emigrantams. Juo labiau izoliuosis mės nuo tautos kamieno, juo greičiau nulietuvėsime.

J. GB.

* Arvidas Klavsons, latvių laikraščio Laiks ilgametis redaktorius Brooklyne, pasimirė sausio 3 d., eidamas 64 m. Apie 40 metų dirbo žurnalistu. Kaimynams latvams Laiko leidykloje ir redakcijoje Vienybė reiškia gilią užuojautą.

* Steponui Kairiui, Lietuvos nepriklausomybės signatarui, šiemet sausio 1 d. sukako 85 m. amžiaus. Šiuo metu jisai gyvena vienoje sanatorijoje netoli New Yorko — Smithtown, Long Island.

Kai dar buvo gyvas ir veiklus... Poetas Faustus Kirša viename žarasičių sūvažiavime New Yorke. Šiu metų sausio 5 d. poetas, eidamas 73 m. amžiaus, po sunkios ligos mirė Rostone, Mass. Palaidotas sausio 8 d. V. Maželio nuotrauka

Kitataucių aukštieji ir mūsų

Sv. Tėvas (pirmas istorijoje) lanko Kristaus tėvynę, kurią valdo krikščionių ideologiniai priešai, dantis vienas kitam galandą žydai ir arabai, Berlyno galva, socialdemokratas vakarietis Brandtas kakta pramušė geležinę sieną ir tūkstančiai vokiečių susitiko šventėms su draugais, giminėmis.

O mes? Kanadon neseniai iš Lietuvos atvykusi lietuvė Tėviškės Žiburiuose mus skatino: Slyskite tūkstančius laiškų Lietuvoni VLIKas, tačiau, mus šventėms šitaip įspėjo: "Nemegzti santykių su kraštu per sovietų okupantų įstaigas". Okupaciją Lietuvoje išgyvenusi lietuvė

sako viena, ją nuo okupacijos per 30 metų laisvinęs VLIKas sako griežtai kita, Ko paklusti?

Atsakydamas ALTO būkštavimams dėl kultūrinių mainų sutarties derybų su Maskva, mūsų valstybės departamentas dar sykį pabrėžė: "JAV nepripažįsta neteisėto Pabaltijo užkariavimo." Puikul Bet — ar neturime galvų sugalvoti ką nors kovingo prakūsti pro šias puiklas suakmenėjimo pozas?

Vilniuje išleista J. Balčionio ir kt. "Dabartinės lietuvių kalbos žodyna"

Amerikoje galima gauti už \$3.75. Tą patį, Chicagoje "išvalytą" siūloma už \$12. Ar verta už valymą primokėti \$8.25?

Naujienu bendradarbis iš Los Angeles — J. Klauselis Naujienu sausio 8 d. laidoje tilpusioje korespondencijoje rašo, kad... "Antanas Skirius, kurs yra spaudos leidėjas, "biznierių, įvairių organizacijų išdininkas ir Lietuvių Bendruomenės Los Angeles apygardos pirmininkas", savo vienoje viešojoje kalboje pavadino buvusį Amerikos prezidentą F. D. Rooseveltą politiniu gengsteriu.

Tęsiama 10 psl.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

lentje narodov mira". Tai žinios apie viso žemės rutulio tautas, imant pagrindu 1959 metus. Paprastai laikraštinių įvairenybių mėgėjai skaitytojus džiugina didelių tautų ir kalbų skaičiumi. Šiame leidinyje randame tautų vardus ir gyventojų skaičių.

Indoeuropiečių šeimoje priskaitoma 147 tautos: 14 tautų slavų, 2 — lietuvių-latvių, 33 — germanų, 4 — keltų, 38 — romanų, 1 — albanų, 2 — graikų, 26 — iranietiškių, 26 — indų, 1 — armenų.

Semitų-hamitų šeimoje priskaitoma 3 grupės su 39 tautom. Bantu šeimoje — 160 tautų, malajų-polinėjų — 157 tautos, kinų-tibetiečių šeima — 71 tauta, indėnų — 121 tauta ir t. t. Viso priskaitoma apie 880 tautų.

Lietuvių priskaitoma: Sovietų S-goje — 2,326,000, JAV — 450,000, Kanadoje — 20,000, kitose Amerikos šalyse — 3,000, Anglijoje — 10,000, Vakarų Vokietijoje — 10,000, Lenkijoje — 5,000, kitose Europos šalyse — 4,000, Australijoje — 9,000, viso — 2,852,000.

Pasauly esama labai mažų tautų: Europoje — 120,000, fareriečiai — 34,000, Afrikoje — 20,000, An-

golos vajajai — 9,000, Kamerūno bušiai — 18,000 ir t. t. Sovietų S-goje: liūvų — nepilnas tūkstantis, izorcy — 1,000, vepsų — 16,000 ir t. t.

Tai gi, lietuvių nesama pilno trimitilijonio. O ir iš tų — kokias ateitis to pusmilijonio emigrantų?

Išvada būtų maždaug tokia: mūsų tiek nedaug, kad mums nėra ko sukli galvas didžiųjų reikalais, reikia rūpintis savo tautos reikalais. Tėvynėje mūsų rūpesčiai vargu ką bepadės, nors ir kaip besistengtumėm.

— Nemylėk artimo, mylėk tolimą, — taip tarė Zaratustra, bet šis patarimas mums pragaištingas. Reikia pranašų, kurie nenuklystų į tolimus kraštus ir į tolimus laikus. Kas galėtų aplankyti čia pat mūsų kolonijose lietuvių šeimas, laikraštinių redakcijas, lietuviškus bižnius, klebonijas, mokyklas, vienuolynus ir t. t.? Ir kas galėtų įtikinančiai pratariti: būk lietuvis, nesidangstyk lietuviu vardu, nepiktinaudžiot lietuviu vardu, išsivijoje pasyvus lietuvis yra mirštąs lietuvis. Suskaitykite, kiek turime gyvų ir kiek mirštąnčių lietuvių. Daugiau drąsos! Tai štai naujas terminas nulietauvėjusiems, bet vis dar kuriais sumetimais senųjų vardu besidangstantiems: mirštą lietuvių!

Vasara

FAUSTUI KIRŠAI

Tavo namas — girių, pievų plotai.
Saulė, mėnuo — indai sklidini.
Pievų akys žalios, ašarotos, —
Gal ir tu pravirkti ketini?

Kaip nuklydęs Nojaus laivo paukštis
Nepažįsta kelio, nei krypties,
Taip pažvelgęs ten toli, į aukštį,
Kur jaunystė, laimė nusities,

Tu matai — pasauliai žėri, mirga.
Amžinybė — žvaigždžių spinduliai.
Tavo žvilgsnis — laisvas lauko žirgas —
Lekia, lekia vasaros keliais.

Tos svajonės aiškios, baltos, grynos —
Lyg norėtum lėkti su dangum...
Bet kaip žvaigždės — skęstantis gėlynas —
Taip ir laimė žaidžia su žmogum.

Visą naktį — skaisčių, tylių, žvainą —
Upės kliokė, bėgdamos risčia.
Ar girdi? Darbymetis ateina,
Ryto gandą skleisdamas nakčia.

Juozas Tysliava

Kai poetai pasikeitė eilėrašciais... Juozas Tysliava, vienas vasarą lankydamsis Fausto Kiršos dvare Lietuvoje, sukūrė poemą "Vasara", kurią skyrė savo mylimam bičiuliui. Po 20 metų jiedu susitiko Amerikoje, Pranes Lapienės vasarvietėje, Stony Brook, L. I. Faustus Kirša ta proga grąžino savo "skolą", parašęs žemiau talpinamą eilėraštį.

Juozui Tysliavai

Aš nežinau, kurie Tau žodžiai tikty,
Kad būtų vyriški ir dar tikri?
Primerk akis ir žilą galvą linkterk, —
Gyvenime tiesa visad sūri.
Dėl to turiu dangstyti pilką rūką
Faryžiui, Esti ir Suomi Pukko.

Galbūt, galbūt, pusiau teisybės kelias
Visam pasauly auksu beria mus...
Kai Tu su Mūzomis buvai dar žalias,
Kas drįs priskirti prie nuodėmių skausmus?
Antai, ugnies vagis, kančių nešėjas, —
Tik amžiuose teisingas Prometėjus!

Ir Tu, ir aš žiluosius plaukus savo
Nulenkime prieš perplauktas marias,
Prieš miestų tuos, kurie liepsnom sūbavo
Ir šiandien grobuos iškelia gaires!
Po tiek kančių, žudynių ir kelionių
Laimingi dar, kad pasekam svajonę...

Kūryba, broli, toks dantytas pjūklas,
Kai stato rūmą — ardo sau dantis...

Tik įkvėpimas — žodis per stebuklą
Aukoja lino žiedui paslaptis.
Nepavijai, ką Tau viltis dalijo,
Ir niekas, niekas žvaigždės nepavijo.

Pasens širdis. Kūrėjo žodis jaunas
Paliko tautai laimės vainike.
Ir neužmirš senasis mūsų Kaunas,
Kaip pirmą Mūzų Tu gyvent šaukei.
Praeis vergai, šnipai ir pakalikai,
Bet amžius švies, kas giesmėse paliko. —

Ak, nepatiks suktas problemas spręsti:
Nejmantrus moderniškas žmogus —
Jis nori pailsėt, pažaist, užkąsti,
O visa kita, kas savaime bus.
Geriausias šnekesys iš žodžio žodin,
Kaip kalba menas menui nesibodint.

1949
VII. d.
Stony Brook

Faustus Kirša

DONELAIČIO METAI LIETUVOJE

K. DONELAITIS

Kartu su Naujais metais prasidėjo Kristijono Donelaičio 250-ųjų gimimo metinių minėjimas Lietuvoje.

Poeto gimimo data yra sausio pirma diena, tačiau visuomenės patogumui respublikinis minėjimas nukeltas į sausio 4 dieną. Ta dieną Vilniuje, Valstybinėje filharmonijoje, įvyko iškilmingas jubiliejinis vakaras, į kurį yra pakviesti visų sąjunginių respublikų, Maskvos ir Leningrado rašytojų atstovai, taip pat "Metų" vertėjai į rusų. Tą pačią dieną Vilniuje, Respublikinės bibliotekos rūmuose, buvo atidaryta jubiliejinė paroda, skirta K. Donelaičio gyvenimui ir kūrybai, poeto epochai bei literatūrinio palikimo nagrinėjimui nušviesti.

Iškilmingi minėjimai įvyko Kaune ir kituose didesniuose miestuose. Klaipėdoje, K. Donelaičio vardo 1-oje vidurinėje mokykloje, sausio 6-7 dienomis vyko mokslinė-metodinė konferencija, kurią rengė Lietuvos Švietimo ministerijos Mokyklų mokslinio tyrimo institutas kartu su Klaipėdos miesto liaudies švietimo skyriumi. Konferencijoje bus perskaityta eilė pranešimų apie poeto kūrybos dėstymą bei nagrinėjamą mokyklose.

Sausio mėn. viduryje Mokslų akademijos Lietuvos kalbos ir literatūros institutas kartu su Vilniaus universiteto filologinėmis katedromis surengs plačią mokslinę konferenciją, skirtą K. Donelaičio kūrybiniam palikimui nagrinėti. Konferencijoje bus padaryta keitoliška mokslinių pranešimų. Šios konferencijos darbai paskui bus išleisti atskiru leidiniu.

Vienokio ar kitokio pobūdžio K. Donelaičio jubiliejaus minėjimai jau įvyko eilėje aukštųjų ir vidurinių mokyklų, bibliotekų, klubų ir toliau vyks visame respublikos mokslo, švietimo bei kultūros įstaigų tinkle.

Ypač reikia pažymėti įvykusį respublikinį K. Donelaičio vardo meninio skaitymo konkursą, kuris sužadino platų susidomėjimą didžiojo poeto kūryba.

Grožinės literatūros leidykla išleido puošnų jubiliejinį leidinį "Jau saulelė vėl...", kuriame įdėti 19-kos vertėjų vertimai iš K. Donelaičio kūrybos, atlikti dešimčia svetimų kalbų.

Taip pat išleista filologijos mokslų kandidato K. Doveikos apybraiža lietuvių ir rusų kalbomis apie poeto gyvenimą ir kūrybą. Politinės ir mokslinės literatūros leidykla netrukus išleids stambią filologijos mokslų kandidato L. Gineičio monografiją "K. Donelaitis ir jo epocha" ir ir kalbininko J. Kabelkos studiją apie K. Donelaičio raštų kalbą.

Maskvos Valstybinė grožinės literatūros leidykla artimu laiku pateiks visasąjunginiam skaitytojui naują iliustruotą K. Donelaičio "Metų" rusišką leidimą. Tai bus iš eilės jau šeštas "Metų" leidimas rusų kalba.

Sovietų Sąjungos Ryšių ministerija išleido specialų pašto ženklą K. Donelaičio 250 m. gimimo sukakčiai pažymėti. Ženklo autorius - dailininkas K. Dočkus. Šis pašto ženklas su įrašais rusų ir lietuvių kalbomis jau pradėtas platinti visose ryšių įstaigose. Be to, respublikinė Ryšių ministerija išspausdino masiniu tiražu specialus vokus su K. Donelaičio atvaizdu ir jubiliejinio įrašo.

Nemaža jubiliejinio suvenyrų patelkia dailininkai. Dešimties atviručių komplektų išleistas V. Jurkūno populiariosios iliustracijos "Metams". Atskiru apłanku išėjo ir jauno grafiko V. Kalinausko medžio raižiniai įžymiajai poetai, Dailininkas B. Vyšniauskas padarė du bronzinius jubiliejinus medalius.

Sovietų S-gos Kultūros ministerijos užsakytu Lenininės premijos laureatas G. Jokūbonis šiuo metu daro dar vieną jubiliejinį K. Donelaičio medalį, kuris bus nuliedintas visasąjunginiam platinimui.

Be to, Lietuvos Kultūros ministerija išleido specialų jubiliejinį ženklą.

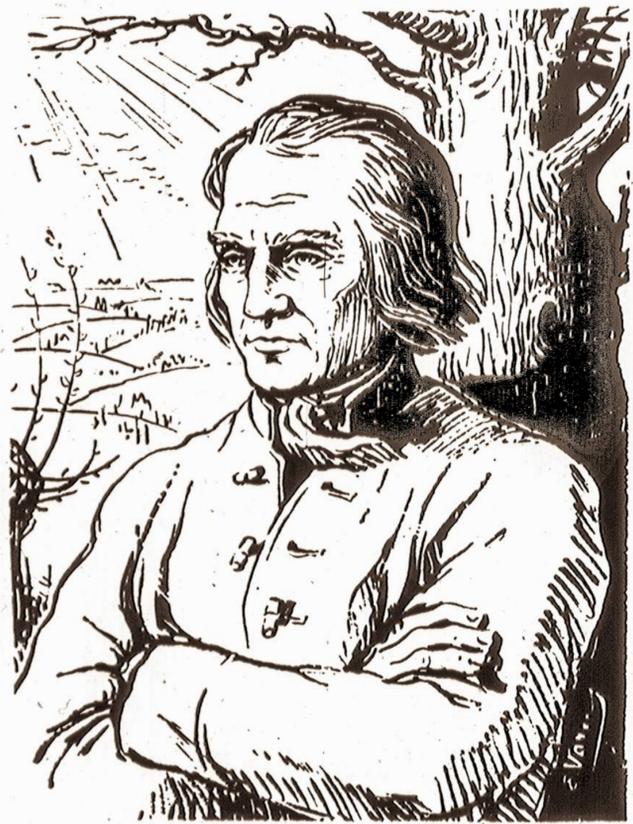
Sausio mėnesio gale Maskvoje, istorinėje Kolonų salėje, įvyks visasąjunginis

iškilmingas poeto jubiliejaus minėjimas. Minėjimo koncertinę programą atliks gausus respublikos meninų jėgų ansamblis. Ta proga Maskvoje taip pat vyks lietuvių poezijos dienos, kuriose dalyvaus grupė įžymiausių lietuvių poetų. Ta pati minėjimo programa bus pakartota ir Leningrade.

Visasąjunginio minėjimo metu Maskvos Rašytojų namuose bus surengta lietuvių grafiškų darbų, skirtų donelaitiška tematikai, paroda.

Centriniai laikraščiai bei žurnalai, kaip ir kitų broliškų respublikų spauda, numato plačiai paminėti poeto sukaktį. Straipsnius apie K. Donelaitį visasąjunginei spaudai jau pateikė T. Tilvytis, E. Mieželaitis, V. Reimeris, L. Gineitis ir kiti liet. rašytojai bei literatai.

Nebus užmirštos ir Donelaičio gyventosios vietovės Kaliningrado srityje. Vietos organams padedant, pradėti tvarkyti su poeto atminimu susiję objektai vietovėje, tuo metu vadintoje Tolminkiemiu. Tačiau iki žiemos pradžios nebuvo spėta atlikti visų reikiamų žemės darbų bei karo metu nukentėjusių pastatų konservavimo. Tvarkymas bus baigtas pavasarį. Toje vietoje, kur spėjama esant palaidotą poetą, numatyta pastatyti paminklinį akmenį, o vietiniuose kultūros namuose įrengti muziejinį stendą. Ta proga Tolminkiemyje įvyks ir atitinkamos jubiliejinės iškilmės.

KRISTIJONAS DONELAITIS

Atsiūsta paminėti

METŲ VINGIAI, Alfonso Tyruolio lyrikos rinktinė, išleido Lietuviškosios Knogos Klubas Chicagoje, 1963 m. Kaina \$3. Aplankas Pauliaus Jurkaus.

Ši poezijos rinktinė sudaryta iš keleto rinkinių atrinktų eilėraščių, pasižymi savo originalia te-

matika, nuotaika, gamtos pasikeitimų įsivienimu ir įsijautimu. Lietuviškosios poezijos mėgėjas šioje knygoje ras savo paties likiminio kelio atspindį, gyvens kartu su visos gamtos apraiškų pasikeitimų lūkesčiais ir prarastos tėvynės ilgesiu.

A. Grievy

SATYRINĖ TRIJŲ VEIKSMŲ KOMEDIJA

VEIKĖJAI

- BURBULIS - kolūko "Plačiuoju vieškeilu" pirmininkas
- PUTRIUS - buhalteris
- ŽVYNIŪTĖ - zootechnikė
- NAVICKAS - kolūkietis
- KIMSA - kolūkietis
- PENIMIS - spekuliantas
- DUNDA - draugas iš rajono
- ŠOFERIS
- BOBELĖ - su plenu skardinėmis
- PASTRIGA - šeimojančios organizacijos atstovas
- MAGDALENA - vištinkė
- BRONISLAVAS - kolūkietis
- Kolūkiečiai ir kolūkietės

ANTRAS VEIKSMAS

Tęsinys

ANTRAS PAVEIKSLAS

Burbulis (pagaliau pakėlęs akis). Reiškia, ėmė ir atsisėdai...
Navickas. Atsisėdau, draugas pirmininke. Sėdint smagiau rūkyti, o rūkant smagiau kalbėtis.
Burbulis. Tai dabar ir gaisins mus savo plepalais...

Navickas. Kartais verčiau gaišti besiplepant, negu kokius niekus bedirbant...
Burbulis (pastato akis). Kas čia dirba niekus? Greičiau sakyk, ko nori?

Navickas (neskubėdamas). Eju pro šalį, manau - užsukstu pasišnekėti, jei dievas duos rasti draugą pirmininką (patraukia dūmą, išpučia) pakalbama...
Burbulis (atsilošia). Kaip tat - pakalbama?

Navickas. Iš patyrimo sakau, draugas pirmininke, iš ilgamečio patyrimo. Talkėsti rasti pirmininką pakalbama, o kartais ir dalnuojama. Rasdava! Žmogus pirmininką nepakalbama, o kartais ir visai knarkiantį, nepasitraukus nuo gamybos. Visaip yra buvę...

Putrius. Ką tu čia vapi, begėdi? Kada tu esi girdėjęs draugą pirmininką knarkiantį? Kai jis miega, net ant skaltytuvų galvą padėjęs, alsuoja kaip kūdikėlis. Be jokio garso. Kartais net paglostyti norisi...

Burbulis (Navickui). Tai ką, atėjai sapaloti?
Navickas. Ne-e... Čia tik pradžia kalbos, pradžia kalbos, draugas pirmininke. Kai nori per griovį šokti, tai pirma išibėgėji... Pagalvojau, draugas pirmininke, ir užsukau, eidamas pro šalį... Ar nevertėtų mums suruošti ekskursijukę?

Burbulis (mąsto). Ekskursijukę? Kokią ekskursijukę?
Navickas. Kolūkiečius pavėžinti.

Burbulis. Kur pavėžinti?
Navickas. Kad ir į gretimus kolūkius.

Burbulis. O ko ten?
Navickas. Tegu žmonės pasidairyty...

Burbulis. O kam jiems reikia tų kitų kolūkių? Tegu tik savo žiūri.

Navickas. Ne pro šalį būtų jiems pamatyti, kaip žmonės dirba, kaip gyvena ir kituose kolūkuose... Kaip vadovaujama, kaip organizuojama...

Burbulis. Ai Vadovaujama... Organizuojama... Savo kolūkiečiams neleisiu tvirkti. Prisiğaudys visokių vėjų...

Navickas (atsidusęs). Kas tiesa, tai tiesa. Vėjų prisiğaudyti tai jie gali...

Burbulis. O tu, matyt, tai jau ir prisiğaudėi tų vėjų.

Navickas. Prisiğaudžiau, draugas pirmininke. Tiek prisiğaudžiau, kad man vienam jų net per daug. Pas gimines paviešėjau. Na ir pamačiau žmonių gyvenimą kituose kolūkuose. (Atsidūsta) Oje-jei!

Burbulis (šnairuodamas). Na, na, na... Kaipgi jie ten gyvena, kad net oje-jei?

Navickas (dirstelėja į Burbulį, pamąsto, traukdamas pypkę. Veidu nuslysta šelmiškas šypsny). Sunkiai gyvena, draugas pirmininke!

Burbulis (susidomi). Matai, matai! Sunkiai? Reiškia, lyginant su mumis, ar kaip?

Navickas. Taigi tik su mumis ir lyginant, su mumis. Su kuo gi daugiau. Juk tik mes vieni rajone ir belikom tokie... Lengvučiukai. O jie - vos pajėgia...

Burbulis. Aha! Aha! Pagaliau pradėsit susiprasti. Įvertinsit ir mano nuopelnus, galgonai! O kiek apie mane visko priplūrupėt. Kad ir tu pats, Navickai, kaipliežuvi laidai. Žinau, nesiginki!

Navickas. Nesiginu, nesiginu, draugas pirmininke.

Archeologija atskleidžia mūsų proistorę

Mūsų prosenelių istorija nuo 200 metų prieš Kristų iki Mindaugo laikų (1200 m. po Kr.) yra įdomi tema ir ją svarsto dr. M. Gimbutienė Londone išėjusiame veikalė "The Balts," serijoje "Ancient Peoples and Places," kurią leidžia Thomas and Hudson leidykla.

Veikalas yra jau 33-čias serijoje, turi 286 psl., 11 žemėlapių, 79 archeologinių senienų fotografijas ir 47 jų piešinių. Anglų leidinius Amerikoje pakartoja Praeger leidykla New Yorke. Turbūt, ji neįtaria kad Amerikos lietuviuose ir latviuose šiam veikalui gali būti didelė rinka, nes neskuba išleisti.

Šiame 3200 metų tarpsnyje autorė teisingai sako, žodis priklausęs archeologijai, reiškia, senovės ka-

puose ir gyvenvietėse iškasamoms senienoms. (taip vadinamai "medžiaginei kultūrai"), nes rašytų istorijos raštų baltų prosenovei nėra.

Lietuviai, pavyzdžiui, savo rašto tesusilaukė su Mažvydu tik 1547 m. Apie baltus pirminius prašneka graikas, istorijos tėvu pramintas Herodotas (425 m. prieš Kr.), įvardindamas kažkur senovės Lietuvoje gyvenusius "neurus". Juos mėgsta ir slavai savintis, bet rusas istorikas Pašuto, savo istorijoje apie Lietuvos valstybės įsikūrimą Mindaugo laikais, pripažįsta: "Manymas, kad esama vilkolakių, atsirado toje gilioje Lietuvos senovėje, kada jos gyventojai, kaip Herodotas pasakoja,

vadinosi neurais ir jį stebino sugebėjimu pavirsti vilkais. (Reiškia: dėvėti kailinius).

Gimbutienė, tiesa, dėmesin paima ir kalbotyros, tautosakos faktus ir šykščius senovės rašytojų prisiminimus. Atokiau pasaulinės prekybos (neskaitant gintaro) ir karų gyvendami, baltų prosenelėi, palyginti, gyveno ramūs ir išlaikė daugelį senovės kultūros dalykų dainose ir pasakose, kurie šiandien padeda jų gyvenimą suprasti.

Archeologijos priemonėmis Pabaltijo senovę pirmiausia ėmė studijuoti jo vokiečiai, suorganizavę Gessellschaftus Latvijos Rygoje (1834 m.) ir Estijos Tartu (1838 m.). Prūsų Lietuvoje tolygi draugija susidarė Karaliaučiuje 1842 m.

Sulenkėjęs grafas E. Tyszkiewiczzius, po kasinėjimų 1842 m., išleido Apžvalgą Lietuvos archeologinių senienų. Po to, Vilniuje 1855 m. susidarė mūsų dvarininkų Archeologinė Komisija ir įkūrė muziejų, kurį rusai, po 1863 metų sukilimo, uždarė, jo turtais išdalinti po rusų muziejus.

Prūsų Lietuva archeologiniai bene geriausiai išstudijuotas kraštas. Čia Karaliaučiuje 1875-1940 metais veikė Prūsijos muziejus, leidęs Sitzangsbereichus — metines darbų apžvalgas.

Rusų valdomoje Lietuvoje archeologiniai kasinėjimai tegalėjo vykti Peterburge imperinės archeologinės komisijos (įkurta 1859 m.), ar Maskvos komisijos (įkurta 1864 m.) globoje. Joms labiau rūpėjo turtingi senovės skitų kapai Ukrainoje (700 m. prieš Kr.), bet savo 9-tą suvažiavimą sušaukė Vilniuje 1893 m., o 10-tą Rygoje 1896 m.

Peterburgo komisija visgi davė progų senovės Lietuvai kasinėti V. Nagevičiui, I. Abramovui ir L. Krzywickiui, kurie savo darbus išspausdino. Rygoje rusai įkūrė ir Pabaltijo muziejų. Pabaltijo senienomis tada rūpinosi švedas Montelius (1876 m.) ir Tartu u-togeologijos prof. Grewingkas.

Nepriklausomybės laikais savo tėvynių archeologijoje ypač pasižymėjo estai (Moorai ir Tallgrenas) ir latviai (F. Balodis). Lietuviai kiek silpniau. Per 22 nepriklausomo gyvenimo

metus visgi padaryta nemaža.

Rygoje buvo sušaukta antras Pabaltijo archeologų kongresas 1930 m. (pirmas įvyko Stockholme 1912 m.). Čia dalyvavo lietuviai: J. Andruitytė, Vilius Gaigalaitis, K. Jablonskis, P. Končius, J. Puzinas, V. Verbecas, E. Volteris ir F. Zadeikis. V. Nagevičius pateikė paskaitą kasinėjimų Prižmontų kapinyne. Išsamią apžvalgą Lietuvoje 1918-1938 metais darytų kasinėjimų pateikė J. Puzinas, Kaune išėjusiame žurnale Senovės (IV nr., 1938 m.).

VYT. ŠIRVYDAS

Muzikos trupiniai

J. KREIVĖNAS

Kai kurie mūsų laikraščiai savo skaitytojams nešykštai įvairių smulkių žinelių iš visoklausių menų ir mokslų sričių. Aišku, tokias žinutes rašo nespecialistai. Už tai susiduriame su labai nedidelės vertės informacija. Štai, kalėdinis Sandaros numeris rašo apie kalėdines Carols giesmes:

"Taip vadinamos "Christmas Carols" — Kalėdų giesmės, kurias girdime dabartinių švenčių metu, yra produktas daugelio šimtmečių. Kai kurios jų atsirado dar prieš Kristaus laikus ir buvo giedamos anglų-sakų savo dievų Thorir Odín garbei. Žodis "carol" yra kilęs iš lotynų "cantore" — giedoti ir "rola" — džiaugsmo išreiškimas. Tos giesmės buvo linksmaus turinio ir daugelis jų tarnavo kaip akomponimentas šokiams arba žaidimams. Šiaurinėse Europos dalyse jas dainavo susibūrus aplink degantį laužą arba naminėse celebracijose."

Kiek čia tiesos ir tikslumo, galima spręsti iš "Carols" paaiškinimo, kurį randame John Julian, D. D. "A Dictionary of Hymnology" I tome 205-213 psl. Ten tarp kita ko rašoma: "The word Carol is derived from the Italian Carola, a ring-dance, from carolare, to sing. The Italian is said to come from the old French querole, or carole. The musical term carola in Boccaccio is synonymous with ballata..."

The word carol has been used in English for at least some six hundred years..."

Tame pačiame Sandaros numery sužinome, kad vargonų vamzdžiai yra kilę iš plemenų ragelio.

Nors Sandaros informacija ir dėl prastų žmonių, bet vis tiek ji galėtų būti geresnė.

Valstybinė "Versandstelle für Sammlermaren Frankfurt am Main" (prie centrinio pašto Frankfurte), kuri filatelistus aprūpina Vokietijos pašto ženklų naujienomis, paskleidė apie "Freies Baltikum" ženklus firmos Weiser prospektą. Tuo būdu Pabaltijo laisvės šauksmas priimtas šimtams tūkstančių Vokietijos piliečių.

Donelaitis baltarusiškai

"Man Donelaitis ypatingai brangus, nes, ilgą laiką versdamas "Metus" ir baltarusių kalbą, skaitydamas ir gilindamasis į kiekvieną šios nemirtingos poemos eilutę, aš jutau jos autorius, dideliam humanistui, prabilusiam tuo niūriu ir tolimu laiku taip įkvėptai ir išmintingai, vis gilesnę ir gilesnę pagarbą."

Apie didįjį poetą rašyti nelengva, bet verstis jo kūrinį su kitas kalbas ne mažiau sunku, ir savo "Metų" vertimo darbą drąsiai galu palyginti su kopimu į stačia

viršukalnę, kur kiekvienas metras reikalauja didelių pastangų. Tiesa, šiame darbe man daug padėjo LTSR Rašytojų Sąjungos valdyba, parūpinusi labai tikslių rusišką pažodinį vertimą. Pasinaudodamas šiuo vertimu ir rusų-lietuvių kalbų žodynu, perskaičiau poemos originalą, o tada sėdau prie vertimo...

... Buvau bebaigtas savo darbą Korolishčevičių rašytojų kūrybos namuose netoli Minsko. Kaip tik tuo metu, kai vertimas jau buvo surinktas, o aš skaičiau ko-

rektūros skiltis, su manimi apsigyveno iš Vilniaus atvykęs jaunas poetas Albinas Bernotas. Aš skaičiau jam savo vertimą, tariausi dėl tų vietų, kurios man kėlė abejonių.

Taip vyko darbas, verčiant Donelaičio poemą.

Baltarusių kalba atskira knyga ji išėjo 1961 metais su puikiomis dailininko V. Jurkūno iliustracijomis. Taigi, mūsų kūrybinis bendradarbiavimas su lietuviais tęsėsi iki pat poemos išėjimo į pasaulį...

A. Zaryckis

Sėja ir piūtis

Atkelta iš 6 psl.

Nevaldžiau liežuviu. O reikėtų apie tamstą litanijas giedoti, vainikais apkabinėti už tuos palengvinimus. Juk mes, ačiū tamstai, savo visų metų darbdienius viename maiše ant pečių parsinešėm. Nė vienas net nesuprakitavom. O šit nabagas mano svaivis iš "Auksinės varpos" kolūkio vos galo negavo: atsivėrė jam už darbdienius tiek visokio javo, kad poriniu vežimu vos parstempė. Ir jo kaimynai tik tik nepatrūko, kol savo darbdienius namo parsigabeno.

Burbulis. Tai ko jie tyli? Tokius apsunktinimus reikia spaudoj pasmerkti.

Navickas. Taigi va, nesupranta. Dabar šit neseniai ir "Nemuno" kolūki kad apkrovė!

Burbulis (linksmai). Apkrovė! Taip jiems ir reikia. Tie "Nemuno" kolūkiečiai visi kaip kokie bajorai, — fanaberijos! Ir tas jų pirmininkas... Pasiųpūtes. Man nė rankos nepaduoda. Žiūrį į mane kaip iš medžio viršūnės į utelę. Dabar — še jiems. O kuo juos apkrovė?

Navickas. Vienam Socialistinio Darbo Didvyrio žvaigždę prisegė. Kitus ordinais, medaliais apkabinėjo. Taigi juk tokia našta...

Burbulis. O už ką juos taip?

Navickas. Tai kad jie, draugas pirmininke, išėjo visai iš ribų.

Burbulis. Kokių ribų?

Navickas. Iš visokių ribų. Tik tamsta pagalvok, draugas pirmininke. (Lenkdamas pirštus, skaičiuoja) Per žiemą nepadvėšė jiems iš bado nė vienas gyvulus. Galvijų prieauglio, kiek užsiplanavo, tiek ir prisaugino. Pieno primelžė virš plano. Mėšos, — kiek valstybei pasižadėjo, tiek ir atidavė. Dabar grūda gyvulius mėšai ir į mėšos kombinatą, ir į rinką. Pasistatė tokias fermas, kad nė Komaro dvarai kadaise tokių neturėjo... Ir tuos savo laukus nei štai, nei taip jie išdirba. Kviečių po dvidešimt centnerių iš hektaro prisikulia... Tai ką valdžiai su tokiais daryti? Tik ir beliko: apkrauti juos ordinais, apsegioti medaliais, ir tegu dainuoja sau, šėtonai...

Burbulis (sunėrimęs). Palauk... (Putriui) Klausyk, ar tik jis čia dabar nesityčioja?

Putrius. Iš ko?

Burbulis (piktai). Iš mūsų, mulki, ar negirdi?..

Putrius ištraukia galva į pečius ir tyli

Navickas. Ko tyli, Putriau? Padėk draugui pirmininkei galvoti.

Burbulis (surinka). Gaivale tu! Ar skaitai laikraščius? Navickas (ramiai). Skaitau, draugas pirmininke. Kaip neskaitysi.

Burbulis. Skaitai, kaip rajono laikraštis išgarbino mūsų kolūki?

Navickas. Taigi jis tik tamstą išgarbino, ne kolūki. Kolūki aš nieko neradau.

Burbulis. Gal reikėjo apie tave parašyti?

Navickas. Apie mane tai ne. Jei būtų paskelbęs tas laikraštis, kiek per žiemą kolūkio veršelių ir karvių padvėšė ir kodėl, kiek rudenį linų supūdyta, kiek liko nesuvežtų javų ir cukrinių runkelių... Kokie plotai pasėlių liko nepiauta, kad nebuvo nė kas piauti — mažai kas dygo, o kas dygo — neaugo... Kiek valdžia skyrė kolūkiui koncentratų ir kiek kolūkis jų tegavo, — tai būtų ir apie mūsų kolūki šis tas parašyta. O taip, kaip buvo, tai tik tamsta išblizgintas.

Burbulis. Džiaukis, Navickai, kad už tokias kalbas nepaimu tavęs kaip reikiant... Tai ką, — reiškia, spaudos atstovas išbuvo kolūkyje dvi dienas ir nieko nematė? atstovas išbuvo kolūkyje dvi dienas ir nieko nematė?

Navickas. Argi aš sakau, kad nieko nematė tas laikraščio atstovas? Kaip nematysi... Gal ir aš pats, su tamsta dvi paras pas Kimsą sėdėdamas, būčiau pamatęs pro butelio kaklą kaip pro teleskopą: dangų, žvaigždes, angelus...

Burbulis. Šmeižtas! Va šitas tau, Navickai, tai neliks taip... Laikraščio atstovą purvais drabstyti? Buhalterį, girdi? Būsi liudininkas.

Putrius (pakilęs). Kad man, draugas pirmininke, reikia išėiti... Toks reikalas, kad nors gvoiltū šauk...

Burbulis. Sėdėk!

Putrius drimba kėdėn, kaip smogtas

Paliudysi, kaip jis čia šmeižė... aukščiau stovinčius... Užsirašy-ysiul

Navickas. Rašykis, rašykis. Tik popieriaus per mažai pasiėmė — kad sutilptų viskas, ką mums pridarei, bekel-damas kolūki iš atsilikimo.

Burbulis. Kaip aš pakelsiu tą jūsų kolūki su tokiais tinginiais?

Navickas. Tai kad jūs, tokie pirmininkai, mums tinginių ir priveisėt. Ne vienas ir vogt išmoko, kombinuoti kaip Kimsa. Kolūkiečiai ir juokiasi: mūsų kolūkyje, sako, ne tiek rankovės nuo darbo plyšta, kiek nugaros, — naktimis šį tą besinešiojant...

Burbulis. Užteks tų juokų! Gana!

Navickas. Ar jau gana? Pagalau. Mes jau seniai šnekamės: kada gi tie juokai baigsis? Kada gi imsime kilti ant kojų? Kada ir mes stosime į tikrųjų kolūkių gretą?

Burbulis. Ar tau kolūkis rūpi? Nerūpi tau kolūkis! Aš žinau, kas tau rūpi. Tau rūpi savas viensėdukas. Kaip čia vėl į jį grįžti — va kas tau labiausiai rūpi.

Navickas. Čia tai jau tamsta šauni pro šalį. Žinom, ką mes tegalėjom tuose savo viensėdukuose, matom ir, ką gali tikras kolūkis. Dabar net tokie pirmininkai, kaip tamsta, nuo kolūkių mūsų nebeatgrasins.

Burbulis. Atsimink, Navickai! Teks tau kada prikasti tą savo palaidą liežuvį...

Bus daugiau

Mano apsilankymas Lietuvoje

Gruodžio 31 d. turėjau progos pamatyti kaip Kaunas ruošėsi sutikti Naujuosius Metus. Išėjusi iš "Lietuvos" viešbučio pasukau į Laisvės Alėją. Gatvėje žmonių nepaprastai daug. Visi skubėjo savais reikalais. Nebūčiau nustebusi, jeigu praeivių tarpe būčiau sutikusi Vincę Jonuškaitę, dr. Paprocką, Vallūną, Trimaką, Railą ar net ministrį V. Sidzikauską. Juk jie visi kilę iš Lietuvos, savo laiku vaikščiojo ta pačia Laisvės Alėja, tik likimė dėka jie atsidūrė Amerikoje, o jų draugal liko čia už geležinės uždangos... Tokiomis mintimis lydėjau beveik kiekvieną praeivį Laisvės Alėjoje 1962 m. gruodžio 31 d.

Užėjau į Metropolį pusryčių. Teradai keletą darbininkų, kurie buvo užsiėmę kitokiais darbais. Jie dekoravo valgomuosius naujametinius papuošalais. Vienas iš tų darbininkų painformavo, kad restoranas bus uždarytas iki vakaro. Kartu su Laisvės Alėjoje besikubėjančia mase ėjau tolyn, ieškodama užkandinės. Krautuvių langai užšalę ir iš lauko sunku atpažinti kas kur parduodama. Į vieną kitą parduotuvę užėjau į vidų, bet visur prisikimšę labai daug žmonių. Mačiau, kad beviltiškas dalykas ką nors nusipirkti. Grįžau į viešbutį.

Prieangyje sutikau šoferį, jau pasiruošusi vykti į Vilnių. Jisai kaž ką rusiškai aiškino, bet nė žodžio nesupratau.

-- Kur Stasiullionis ir kiti, - jį klausiu lietuviškai.

Jisai mane suprato, nes ranka parodė į viršų. Netrukus laiptais nusileido Maclus ir Serapinas, pagaliau ir Stasiullionis.

- Metropolį šiandien uždarytas ir visame Kaune nerandu kur kavos gauti, - jiems sakau. Stasiullionis nusijuokė. - Eikite paskui mane, - jisai tarė.

Šlauru koridorium tame pačiame "Lietuvos" viešbučio pirmame aukšte ėjome paskui Stasiullionį ir priėjome nedidelę valgyklėlę, kuri, matyt, įrengta viešbučio tarnautojams. Kambaryje trys mažai staliukai ir bufetas. Čia gavome duonos, sūrio ir arbatos.

Su žurnalistu Z. Šerapinu apžiūrime Kauno jūrą.

E. Maciaus nuotrauka

Įskaba prie viešbučio tebėr lietuviška.

Visi nerimauja - nori kuo greičiausiai vykti į Vilnių, kur laukė jų šeimos: Stasiullionio žmona, su dukrele, Serapino žmona ir sūnelis, Maciaus tėval ir šoferio šeima.

- Ar jums patinka ar ne, bet iš Kauno nepajudėsiu, kol ši rytą nenufilmuosime Laisvės Alėjos, - jiems pareiškiau. - Gal būt man čia jau niekad nebūs lemta sugrįžti, o vis dėlto norėčiau savo sūnui, artimiesiems ir draugams parodyti kaip Laisvės Alėja atrodė šią paskutinę 1962 m. dieną...

Maclus sutvarkė foto-aparatus ir visi išėjome į Laisvės Alėją.

Rus daugiau

Autobusu po plačiąją Ameriką

Ka tik užbaigtą Vienybėje spausdinti įspūdiškai apie kelionę Amerikoje automobiliu. Štai, kitas autorius, mūsų vyresniosios kartos skaitytojas, Vincas Kalvelis aprašo savo kelionę autobusu. Ir visa tai rodo, kad, nesvarbu kuo po plačiąją Ameriką bekeliautum, vistiek bus ko pamatyti.

Perelį metų birželio 5 d. ryte iš New Yorko pasileidau 41 dienos kelionėn po Ameriką autobusu. Dienom važlavau, o naktim miegojau ir taip pervažlavau per penkioliką valstybių. Mačiau daug gražių ir įdomių gamtos vaizdų ir apsilankiau daugelyje vietų, apie kurias anksčiau tik knygoje paskaitydavau.

Ir dabar, kada žiemos šalčiai New Yorke slautėja savo sniegu, lietum ir vėju, kaip smagų sapną prisimenu tą savo kelionę ir žymesniais jos įspūdiškais noriu pasidalinti su jumis visais, kurie niekad nekeliavate, o jei keliavate, tai gal nesate buvę tose vietose, kuriose aš lankiausi.

Pirmas mano sustojimas ir nakvynė buvo Pittsburghe. Į jį važiuojant tarpkalniuose matėsi gražių ūkių ir upelių. Net septynis tunelis teko pravažiuoti. Vėliau, keliaujant tarp Indianos ir Missouri valstybių, buvo dar įdomiau, nes buvo labai gražių gamtos vaizdų. Vienoje vietoje pravažlavome didelį kryžių su užrašu "automobilių kapinės". Kaip akys užmatė, visur buvo užversta automobilių laužu.

Texaso valstybės peizažas buvo nusagstytaš naktos traukimo bokštais, o visiškai neįdomūs buvo New Mexico valstybės plotai --

VINCAS KALVELIS

dykumos, mažai medžių, su skurdžiom indėnų trobelėm. Pasakojo, kad tos valstybės kalnuose esą uranijaus surasta.

Jau skirtingi Arizonos vaizdai - aukšti kalnai su baltuojančiu sniegu. Ir netrukus įvažlavom į tą garšųjį Grand Canyon park, kur į kaip tik ir buvau pasiryžęs pamatyti.

Geologas mums paaiškino, kaip tas klonis čia atsirado, kad prieš 500 mil. metų buvusi jūra, kad ilgai žemė kilusi, o Colorado upė besilaikiusi savo kello. Kai iš viršaus nuo kranto žiūrė į upę, ji atrodo nelyginant juosta paties ta, gi jos tikras plotis yra iki 300 pėdų.

Dieną žiūrime vaizdų, o vakare indėnai mums surengė programą su savo šokiškais. Viskas buvo labai įdomu.

Sekančią nakvynę turėjau jau Las Vegas mieste, Nevadoje. Čia toks gyvenimo triukšmingumas, žmonių prisigrūdė visur, kad sunku ir susigaudyti.

San Diego mieste viešbutyje sustojome 3 dienom. Įdomu buvo pamatyti garšųjį miesto žvėryną, kitą dieną plaukėme laivu į Pacificą.

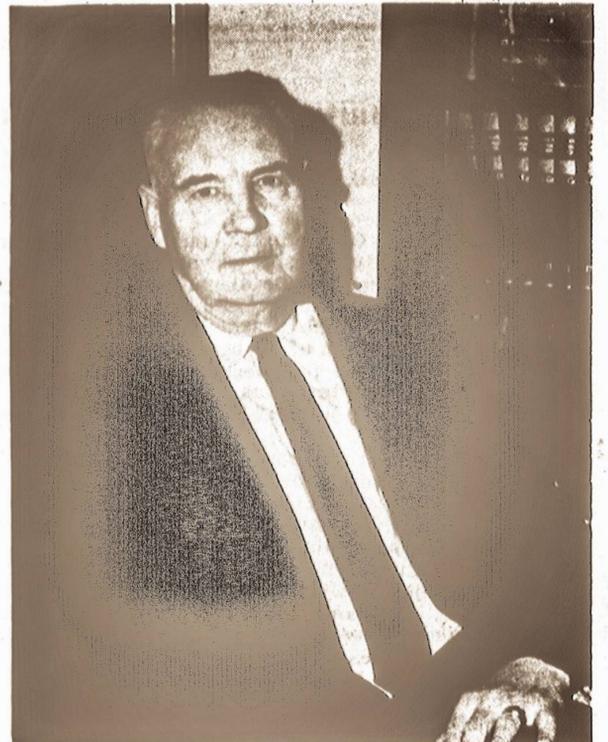
Kadangi čia kariškas uostas, tai daug ir jūreivių, kariškų laivų, ypač submarinų. Kitą dieną sumaniau autobusu pavažiuoti į Meksiką. Perėjęs sieną, pasiėmiau taksi, kuris nuvežė mane į Tijuana miestą. Buvau prašęs, kad mane nuvežtų prie suvenyrų krautuvių, bet nuvežė į pasilinksmimo namus. Tik po ilgo aiškinimo jis pagaliau mane nuvežė į turistinį centrą. Įdomu buvo tenai pasi-

žiūrėti, o atminimui dar ir nusifotografavau su meksikonišku brylium ant tokio vežimuko su asiluku.

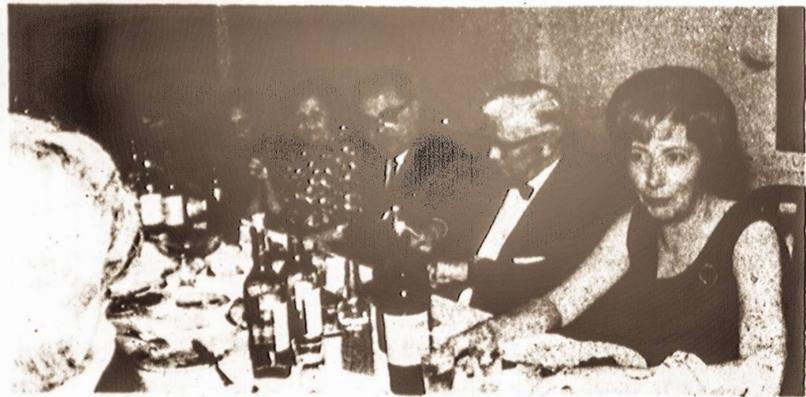
Krautuvių, pasirodo, reikia labai derėtis, nes tie meksikiečiai pasakiškai už viską užsiprašo. Vėliau to paties taksi buvau gražintas iki sienos. Jam sumokėjau 11 dol.

Sekančią dieną jau buvau pakeliiui į Los Angeles. Čia praleidžiu tris dienas. Pirmiausia vykau pamatyti taip vadinamo "Ghost Town". Tai sumanių biznierių išgalvotas naujas biznis turistų pinigams surinkti toje vietoje, kur anksčiau savo metu buvo įsikūręs miestelis, kai buvo manyta, jog tenai esama aukso. Paaiškėjus, kad aukso nesama, miestelio gyventojai pranyko, o pastatai buvo pradėję griūti.

Rus daugiau

Vincas Kalvelis

W. Pask-Pasčiauskas (antras iš dešinės) Wide World Travel Agency prezidentas tarp Argentinos lietuvių. P. Ožnško nuotrauka

SVEČIUOSE PAS ARGENTINOS LIETUVIUS

Salomėja Narkėliūnaitė

Kalbant apie vilniečius Buenos Aires mieste ir jo apylinkėse, šalia mano artimiausių giminių — dėdės su kaimynais, labiausiai prisimenu Antaną Kairį. Jisai gi buvo pirmas vilniecis, kurį aš sutikau tame mieste, vos mano sidabriniam Pan American jetui nutūpus, kai tarptautiniame aerouoste mane pasitiko Pranas ir Ona Ožinskai ir red. Kastantas Norkus.

Antanas tuojau paaiškino, kad jisai mano kaimynas iš Lietuvos, iš Svilonių kaimo, ir susodinęs mus visus į savo stationwageną vežė pas Ožinskus į BALSo būstinę. Per jo automobilio langus pamačiau pirmuosius Argentinos vaizdus, o taip pat ir atsiveikinau su jais, nes jis ir išlydėjo.

Vėliau Antaną kelis kartus teko sutikti BALSo parengimuose Centro Lituano patalpose, o taip ir pas Ožinskus vieną antradienį, kai tenai buvo susirinkusi balsiečių šeima pasišnekučiuoti ir mano atvežtų filmų pasižiūrėti.

Vieną gi priešpiečių ir pati turėjau progos su Pranu Ožinsku aplankyti BALSo kaimynystėje įsikūrusį Antaną su jo visa šeima. Tada turėjau progos pamatyti, kaip jisai su savo žmona ir šeimyniečiais dirba savo krautuvėje.

Iš ankstyvesnių kalbų žinojau, kad Antanas buvo be-

veik pirmasis, pradėjęs kurtis tame rajone, kur dabar spiečiasi lietuvių centras, vadinamame Villa Lugano.

Aprodeš savo krautuvę, kurioje gausybė įvairių namų apyvokos prekių, pradėdant elektros lemputėmis, baigiant virtuvės rakandais, išsivedė jisai mane laukan. Tenai sandėliuose irgi buvo pilna prekių.

Antanui priklauso ir šalia jo namų esantis visas kampinis sklypas. Kada nors ir čia bus užstatyta, kaip užsistatė šisai visas rajonas. Antanas buvo gyvas to lietuvių augimo liudininkas.

— Čia visur, kur akis užmato, buvo dar laukai, tik zuikiai ir kurapkos lakstė, kai mes pradėjome kurti lietuvišką centrą, — pasakoja Antanas. Tokie kaip Antanas, Ožinskai ir kiti lietuviai, pasiekė to, kad dabar šitame rajone gyvena apie 80 lietuvių šeimų.

Antanui buvo vos 25 metai amžiaus, kai jisai, įsigijęs sklypą, pradėjo čia kurtis. (Lietuvą jis paliko 1926 m.) Vėliau jis ir kitiems padėjo statyti, turėdamas staliaus dirbtuvę ir savo sunkvežimiais pristatinėdamas statybines medžiagas.

Anksčiau jisai turėjo krautuvę kitur, o šioje vietoje laikosi nuo 1941 m. Viršuje yra jo ir gyvenamosios patalpos. Kartu su Antanu ir jo žmona Ona (Sa-

butyte, nuo Rascinių) virtutiniame bute gyvena ir Antano dukra Elzita su savo dukrele Silvija — Ana ir sūneliu Edvardo-Antonio.

Elzita padeda tėvams krautuvėje, o taip pat su jais ir su savo vaikučiais kartu dalyvauja ir lietuviškuose parengimuose. Nors Argentinoje išaugusi, ji gražiai kalba lietuviškai, o mažieji anūkėliai vieną kitą žodį lietuviškai sumeta ir su savo seneliu Antanu. Atrodė, kad Edvardo-Antonio labai prisirišęs prie savo dėduko, o Antanas gyrėsi, kad jiedu abudu gerai sutinką.

Patiko ir man Edvardo-Antonio. Jam galėjo būti kokie 7 metai. Buvo jisai kartu su savo mamyte ir seneliais atėjęs pas Ožinskus ir vėliau Centre filmų žiūrėti, o kai man jau reikėjo išskristi iš Buenos Aires, tai berniukas užsiprašė, kad man būtų įteikta saldainių ir tai dar tokių su vyšniomis. Berniukas aiškino, kad jos labai skanios, tai galinčios ir man patikti.

Zinoma, berniuko noras tapo išpildytas, o tie saldainiai patiko ne tik man, bet ir Brazilijoje-Sao Paulo lietuviams, kai vėliau, juos lankydamas, vaišinau lauktuviomis iš Argentinos. Saldainiai, mat, buvo su vyšniomis ir likeriu viduje. O dar vėliau jais vaišinau ir savo bičiulius New Yorke. Ir tiems patiko ne tik saldainiai, bet ir pats Edvardo

Antanas Kairys su savo anūkėliu Edvardo-Antonio.

Su vilniečiu Karoliu Vinciu (antras iš d.), jo šeiminkais, V. Deveikienė ir A. Ožinskienė.

Ant. Kairys (antras iš d.) su anūke Silvija-Ana prie krautuvės durų. Kairėje Pr. Ožinskais.

-Antonio. Gi, kai jau pradėjau New Yorke rodyti filmus iš Argentinos, tai toje vietoje, kur Edvardo-Antonio rodomas važiuojas dviratuku, visada publikai primindavau apie tuos saldainius. Tad ir publikai patiko tasai berniukas.

Neprišimenu dabar, kas yra atsitikę su jo tėveliu, bet žinau, kad kažkas liūdnos, ar jisai tragiškai miręs, ar ligoninėje. Gailėdama berniuko, kartu džiaugiausi, kad jisai turi gerą globą savo Mamytės ir senelių Kairių asmenyje.

Kairiai, šalia nuosavybės Villa Lugano, turi vasarvietę salose prie upės Parana ir kitą — San Clemente vietovėje prie jūros. Antanas gailėjosi, kad taip trumpai man teko viešėti. "Kad taip vasarą, tai nuvyktumėm pameškerioti," — kalbėjo jisai, o, pasirodo, jisai didelis to sporto entuziastas.

Apie tai patyriau iš Antano, kai su juo, jo žmona ir Ožinskais teko važiuoti į Berisso miestą (apie 100 km). Tenai, toje seniausioje lietuvių kolonijoje Argentinoje, rugpiučio 25 d. vyko

BALSo 35 metų sukakties minėjimas ir tenai vykome rodyti filmų, jau prieš tai traukiniu išvykus pačiam Balso redaktoriui Norkui.

Ta pačią dieną vakare Antanas vėl vairavo savo stationwageną, atgal į Buenos Aires, prie mūsų į vežimą dar prisidėjus red. Norkui. Linksmas tasai Antanas ir pajuokauti mėgėta, kai laiko turi. Iš pradžių buvau manūsi, kad jisai perdaug užsidaręs.

Antanas, kuris mane buvo pasitikęs, kai atskridau į Buenos Aires, jisai tuo pačiu vežimu mane ir išlydėjo. Važiavome kartu su Ožinskais ir su jo dukra Elzita bei jo anūkėliu Edvardo-Antonio. Pasilikome draugai, o tai draugystei sustiprinti vėliau Antanas užsiprenumeravo "Vienynybę", kuri jį dabar pasiekia oro paštu. Antanas prašė perduoti sveikinimų Danui Kuraičiui Chicagoje ir kvietė jį atvykti.

Buvo įdomu susipažinti ir su daugiau vilniečių, nors tokių artimų, kaip Antanas (jis tik 7 km nuotoliu gyvena

Tęsiamo 10 psl.

THE Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave. Restaurant
Brooklyn 8, N. Y. Ona ir Jonas Valaičiai

Leono ir Onos Muškety namuose, išleidžiant dukterį Violetą į Chicago. Dalyvuoja abu broliai su šeimomis ir jų draugai. Pr. Ožinsko nuotrauka

Svečiuose

Atkelta iš 9 psl.

no nuo mano gimtojo Salamankos kalmo) nebuvo.

Maloni pažintis buvo su broliais Mušketais nuo Tvervičiaus, kurie gražiai įsikūrę. Vienas, Leonas, taiso ir derina pianinus. Jo namuose teko užtikti jo žmoną Oną. Rodė dukters Violetos išleistuvių nuotraukas ir pasakojo apie jos įsikūrimą Chicagoje, kurio jį išvyko pernai liepos pabaigoje.

Kitas brolis Mušketas — Adolfas — turi gražią lempų ir įvairių suvenyrų krautuovę. Susipažinti teko ir su jo žmona bei sūnumi, kuris mokosi architektūrai.

Smagi pažintis buvo ir su Karoliu Vinciču. Jisai yra ilgametis choristas bei ešes ir einas įvairias vadovaujančias pareigas šv. Cecilijos chore. Jisai da-

lyvauja ir kitų lietuviškų organizacijų veikloje.

Besilankant lietuvių parapijoje Villa Avelanedoje, jįsai pasikvietė mane su kitais svečiais į savo kuklų viengungio kambarėlį, nuširdžiai pavalšino, pasakodamas apie choro veiklą. Dovanų iš Argentinos parsivežti jįsai man įteikė šv. Cecilijos choro 25 m. sukaktuvinį leidinėlį ir savo fotografiją. Vieną leidinėlį įdavė ir muzikui J. Stankūnui parvežti į New Jersey.

Karolį jau pirmiau buvau sutikusi BALS'o parengime. Tada jįsai choro vardu sveikino laikraštį sukaktuviniam minėjimui. Ten pat buvo mano pirmas susipažinimas ir su kai kuriais kitais vilniečiais.

Su visais jais teko pasikalbėti apie tėviškę, kurią jįsai jau prieš pusą metų palikė, bet kurioje aš nesenai lankiausi. Viskas jiems buvo įdomu pamatyti mano filme, o paskui ir išgirsti gyvu žodžiu.

Kalbėdamasi su jais, aš džiaugiuosi, kad ir šiame tolimame krašte jie išliko, kaip tas mažlietuvis pasakytų, "lietuviškoje kupetoje" (lietuviškame būryje) ir, kad ir po svetimu dangumi būdami, lietuviškas dumas dumoja. Ir aš didžiuojuosi jais..

(Bus daugiau)

Homeras, gintaras, senovės Lietuva

Gilios senovės Lietuva (senesnė negu Tacito), kurios "aukso amžius" (tikroviškas, žalvario ir gintaro) dr. Gimbutienė pavalzduoja savo veikale "The Balts," pasirodo, jau valdėnasi Homerio poemoje "Odiseja."

Anglų kalboje Viduržemio jūroje II Pas. karą praleidęs anglas Ernlis Bradfordas parašė šiomis dienomis Londone išėjusią knygą "Ulysses Found", kur atpasakoja savo dešimties metų (1950-1960) plaukiojimus ta jūra buriniais laivais, norint atrasti garsiojo senovės keliauninko namą, po Trojos karo, Odisejaus kelius, kuriuos apdainuoja Homeras.

Homeras, pavyzdžiui, rašo apie tautelę Laistrigonis. Londono Times literatūros priede rašoma: Apilinka šia ne Viduržemio jūra. Primena šiaurę. Kalbama apie naktų trumpumą. Ar tik čia ne kurio Baltijos jūrą lankusio gintaro pirklio pasakojimų atgarsis? Laistrigonų uosto gerklė,

pasakoja, be galo siaura, o patį uostą supa aukštos, stačios uolos. Labai primena Norvegijos fjordus! Odisejus čia sutikęs moterį "didelę, kaip kalnas", kurios visi nekentė, nes buvo žmogėdra. Skandinavų (ir lietuvių) liaudies pasakose pilna milžinų ir žmogėdrų. Taigi, čia vėl pas Homerą tollimos šiaurės atgarsiai — iš Skandinavijos ir gintaro kraštų.

Bradfordas mano, Homeras pažinojo pietinį Corsica salos (kur gimė Napoleonas) dabartinį Bonifacio uostą, kurio statūs kraštai panašūs į Norvegijos fjordus. Čia, spėjama, ir išgirdęs kurio nors gintarų pirklio pasakojimus apie trumpas naktis, milžiną moterį žmogėdrą — ir savo garsiojo poemonį parašė.

REMKITE BIZNIERIUS, KURIE SKELBIASI VIENYBEJE.

Žmonijos viltys chemijoje

Chemijos mokslas turi daug pasiekimų medicinoje, ir kitur.

Juk ne daug kas žino, kad daugelio užkrečiamų ligų, kaip maras, cholera, drūgys, šiltinė išnykimas arba sumažėjimas iki minimumo, švaros ir higienos pakilimas, pagaliau žmogaus amžiaus pailgėjimas nuo 27 metų XVIII a. pirmoje pusėje iki 68-70 metų XX amžiaus viduryje yra chemijos išsivystymo vaisiai.

Betarpiška chemikų pareiga sukelti žmones kovai prieš mašinų, mechanizmų, įvairių metalinių įrengimų ir dirbinių pagreitintą koroziją, panaudojant paprasčiausias, visiems prieinamas priemones.

Nežiūrint didelių pasiekimų, dar gyvenama tik chemijos amžiaus pradžioje.

Vis labiau kelia susidomėjimą demografiniai klausimai ir žmonių gyvenimo perspektyvos Žemės rutulyje. Juk numatoma, kad 2000 metais gyventojų skaičius pasaulyje padidės maždaug dvigubai, iki 5-6 milijonų žmonių. Tai susiję su labai didelėmis bei rimtomis maisto ir žmonių gerovės nepalaujamo kelimo problemomis. Jas galės sėkmingai išspręsti tik chemijos mokslas. Žmonių naudai dar netarnauja milžiniški chemijos žaliavų šaltiniai, nepalaujamai besikaupiantieji jūrose ir vandenynuose. Perėję per chemikų laboratorijas, jie pavirs vertingais maisto ir pašarų produktais.

Nors dar pilnai neišaiškintas palnus fotosintezės mechanizmas žaliųjų augalų lapuose ir nesukurti dirbtin-

nės fotosintezės procesų modeliai, bet kai kurie pusiau gamybiniai bandymai jau rodo, kad galima pakelti žaliuosios masės prieauglį šimtus kartų. Nėra abejonės — fotosintezės mechanizmo naudojimas gamyboje sukels didžiausią perversmą visame žemės ūky-

je ir visiškai išspręs maisto problemą, nepriklausomai nuo žmonių skaičiaus augimo mūsų planetoje.

Nauji uždaviniai, naujos galimybės iškyla chemikams. Džiugu, kad mūsų šalis paspartintais tempais veda chemijos mokslą ir pramonę į platų kelią.

Kitataucių aukstieji...

Atkelta iš 5 psl.

Teatro skelbimai Vilniuje rodo, kad Akademinis Operos ir Baletu Teatras siūlė lapk. 18 Aidą, 22-Silviją, 23 - Meilę trims Apelsinams (rusų kalba); 24 - Eglę Žalčių Karalienę. Akademinis Dramos Teatras statė: 17 lapk. Karalius Pif Pafas, bet ne tai svarbiausia; 18 - Mėnuo kalnė; 19 - Tai buvo Irkutskė; 20 - Raktų Savininkai.

Štai, vieno dramos veikalo keltone iš Ukrainos į lietuvių sceną. Kotliarevskis (1769-1838 m.) parašė komediją "Natalka Poltavka." Ją ukrainų grupė suvaidino Panevėžyje 1911 m. Patiko mokytojui Matui Grigoniui. Jis ją išvertė, stipriai sulietuvindamas, ir su savo mėgėjų grupė pastatė 1912 m. pavasarį. Vertimą nusitūtelė Olševskiuil Chicago, kuris davė K. Jurgelioniui pritaikinti Amerikos lietuvių scenai ir išspausdino Nastutės vardu. Chicagoje ji suvaidinta pirmąsyk 1913 m. M. Grigonis vėliau Tėvynės Mylėtojų draugijai išvertė iš rusų

prievoles. Yra duomenų apie muzikos mokyklą Pasvalyje 1585 metais.

"Pelnas — pagrindinis žmonės darbo rodiklis," moko Vilniaus Tiesa. Tas pats principas veikia ir "kapitalizmo" kraštuose. Viena Kauno rajone net 12 dirbtuvių nepadarė pelno. Sunku padaryti, kai, pavyzdžiui, Pergalės turbinų dirbtuvei buvo "skubiai" įsakyta padirbdinti 19 tūkst. r. vertės turbiną, bet pirkėjų noras atšalo ir pagaminta turbina stovi įšalusį su visų pelnu sandėlyje. Čia, sakoma, "sensta" ir 6 turbo-generatoriai.

Vilniuje (per Rytų Berlyną) veikęs kultūrinių ryšių su užsienio lietuvišiais komitetas tapo įjungtas į naują, Maskvoje sudarytą visos Sovietijos kultūrinių ryšių komitetą palaikyti ryšius su imperijoje gimusiais užsieniečiais.

STEBĖTOJAS

Per 4 metus, skelbiama, Lietuvoje įvesta elektra į 900 kolchozų-sovchozų. Tiesa giriiasi kad "1962 metais žemės ūkyje daugiau elektros sunaudota (100 ml kv) negu nepriklausomos Lietuvos laikais."

Vilniuje išėjo 560 psl. Feodalinų žemės valdų Lietuvoje inventorių aprašymas. Apima 1537-1861 metų laikotarpį ir pateikia medžiagos apie dvarų turtus, ponų elgesį ir valstiečių

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. Iki 9 v. v.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Sportinės nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

* VID. VAKARŲ Sporto apygardos krepšinio pirmenybės bus prarastos sausio 18-19 d. d. Chicagoje. Jose gali dalyvauti tik 1964 m. Sporto Sąjungoje registruoti klubai bei sporto sekcijos. Pirmenybių proga, sausio 18 d. vakare apygardos komitetas rengia šokius B. Pakšto salėje.

* "INDOOR SOCCER" — Salės futbolo pirmose rungtynėse sausio 5 d. Chicagoje Lituania praktiškai vokiečių Fortūnai 0:1. Lituania čia pasirodė labai blankiai ir tos jos debiutas Lietuviams žaidėjams daug taškų nebežada. Iš viso reikės žaisti 9 rungtynes — kiekvieną sekmadienį po vienas. Pir-

menybėse dalyvauja 20 komandų, kurios yra suskirstytos į dvi grupes. Lietuviai šiemet žaidžia Žemesnėje grupėje — I divizioneje. Salės futbole vieny rungtynių laikas yra tik 20 minučių (du kėliniai po 10 min.)

* ČEKOSLOVAKIJOS ledo ritulius rinktinė gruodžio 30 d. Chicagoje susitiko su JAV olimpine rinktinė. Kiek netikėtai laimėjo amerikiečiai, įveikę svečius 6:4. Tuoj po rungtynių amerikiečiai išvyko į Europą, ruošis žiemos olimpiniams žaidimams Austrijoje.

* Tbilisyje (Sov. Sąjungoje) įvykusį pasaulio rankinio pirmenybių pirmąjį atrankinį susitikimą tarp Sov. Sąjungos — Suomijos komandų laimėjo pirmieji, 26:19 Sov. Sąjungos rinktinės kapitonas yra lietuvis Albertas Macežinskas, kuris pasiekė 5 įvarčius.

UŽSIREGISTRAVUSIOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖS LIETUVIŲ DIENAI NEW YORKE

Dalyvauti Lietuvių Dienos meninėje programoje Pasaulinės Parodos metu užsiregistravo šios tautinių šokių grupės: Hartfordo ir New Britain; vadovė K. Marjonošienė Detroito "Šilainė"; vad. G. Gobienė; Worcesterio, v-vė S. Staškaitis; Montrealio, vad. J. Plečaitis; Rochesterio, vad. J. Reginienė; Bostono, vad. O. Ivaškienė; Hamiltono, "Gyvataras", vad. G. Brechmanienė; Los Angeles, vad. O. Razutienė; Chicago Aukšt. L. Mokyklos II-oji gr., vad. I. Smetliauskienė; Baltimorės, vad. B. Brazauskas; Chicago

KAIP ATsiranda ATSPARUMAS LIgOMS?

V. POVILAITIS
Biologijos mokslų kandidatas

Vienas iš įdomiausių gyvybinių reiškinų yra žmogaus bei gyvulių sugebėjimas savo organizmo jėgomis apsaugoti nuo įvairių ligų.

Gydytojai jau seniai domėjosi, kokių būdu atsiranda organizmo atsparumas ligų sukėlėjams (vadinamas imunitetu). Išaiškinus, kur ir kaip susidaro organizmo atsparumas prieš įvairius ligų sukėlėjus, būtų ne tik galima viena didžiųjų gamtos mįslių, bet taip pat būtų galima labai veiksmingai kovoti su šiuo metu dar nepagydomomis ligomis.

XX a. daug nuveikta toje srityje. Susikaupė gausybė mokslinių duomenų, kuriais remiantis, kuriamos naujos teorijos. Pastaraisiais metais biologijos moksle gimė nauja teorija ir imuniteto srityje.

Štai kaip mokslininkai prie jos priėjo. Viršūtinėje žmogaus krūtinės ląstos dalyje, tarp aortos ir krūtininkaulio, yra vadinamoji tyimo liauka, kitaip dar vadinama užkrūtinine arba čiobrialiauke. Embrioniniame periode ir ankstyvoje vaikystėje ji yra didoka. Vėliau ši liauka auga ne taip greitai. Brendimo laikotarpyje ji liaujasi augus, o vėliau net ima atrofuotis.

Jau seniai buvo žinoma, kad tyimo liaukos funkcija yra gaminti specialias baltos kraujo ląsteles — limfocitus, kurie laisvai keliauja po visą organizmą. Apie kitas tyimo liaukos funkcijas, taip pat apie limfocitų paskirtį dar ne taip seniai nieko nebuvo užsimenama, o tiksliai bendruosiuose medicinos bei biologijos vadovėliuose, bet ir specialiuose endokrinologiniuose bei hematologiniuose veikaluose.

Pastaruoju laiku susikaupė daug įrodymų, kad tyimo liauka atlieka svarbų vaidmenį imuniteto susidaryme, o antikūnais (medžiagomis prieš ligų sukėlėjus) gamina limfocitų branduolius.

Brestant tyimo liauka mažai bedidėja ir pagaliau atrofuojasi. Suaugusiame organizme tyimo liauka yra taip apaugusi riebalais, kad ją net sunku nuo jų atskirti. Kadangi arti jos yra gyvybiškai svarbūs audiniai, tai negalima atlikti net biopsijos (paimiti gyvo organizmo audinių) analizei ir iširti sveikos liaukos sandaros. Vicinėlės žinios apie tyimo liauką iki pastarojo laiko buvo lavonų skrodimo rezultatai.

Ir štai pasibėgęs keistas dalykas. Iš visų organų tyimo liauka labiausiai kita, veikiant organizmą įvairiems stipriems veiksniams. Pavyzdžiui, esant aštriai infekcijai arba stipriam trauminiam pažeidimui, intensyviai apsilvėtinus renogeno spinduliais arba gavus didelę kortizono dozę, per vieną-dvi dienas tyimo liaukoje suyra milijonai limfocitų, o pati liauka dėl to sumažėja net 2-3 kartus. Vaikas, miręs po keleto dienų trukusios ligos, turi daug mažesnę tyimo liauką už to paties amžiaus normalaus vaiko tyimo liauką. Kadangi dauguma po mirties tiriamų vaikų visuomet yra mirę po tam tikrą laiką trukusios ligos, tai ir galimybė pastebėti normalią tyimo liauką yra labai reta. Dėl to susidarė gana paradoksiška padėtis, kai gydytojai, stelga mirusiuose vaikuose apikę didžiulę tyimo liauką, pomirtinę diagnozę pažymėdavo status thymicolymphaticus pavadinimu. Dar pirmajame šio šimtmečio ketvirtyje buvo manoma, kad didžiulė tyimo liauka esanti šių vaikų sąlygos mirties priežastimi. O iš tikrųjų būdavo atvirkščiai: staigi mirtis neleidavo žymiai susitraukti tai liaukai.

1961 m. jaunas australų mokslininkas Z. Milleris, dirbęs Anglijoje, panorą sužinoti, kas atsitiks eksperimentinėms pelytėms, jeigu joms bus pašalinta tyimo liauka jau pirmąjį jų gyvenimo dieną. Operacija buvo labai

komplikuota, bet tyimo liauka tapo sėkmingai iščiulpa nepažeidus aplinkinių organų. Ir štai gauti nuostabūs rezultatai. Dauguma pelyčių, kurioms buvo pašalinta tyimo liauka, vystėsi normaliai 3-4 mėnesius. Paskui dėl nežinomų priežasčių jos žūdavo. Savo vystymosi laikotarpyje šios pelytės skyrėsi nuo normalių pelyčių. Kai, praėjus 2-4 savaitėms po eksperimentinių jauniklių gimimo, joms buvo transplantuota (persodinta) kitų veislių pelyčių ir net žiurkių oda, tai šie transplantantai didžiulei mokslininkų nuostabai puikliausiai prigijo. Tuo tarpu kontrolinės pelės svetimos odos transplantantus išlaikydavo daugiausia 10 dienų, o paskui juos suardydavo, veikdamos savo audiniais. Z. Millerio duomenys buvo patvirtinti ir kitose laboratorijose. Taip pat eilė tyrinėtojų, jų tarpe ir pats Z. Milleris, nustatė, kad dauguma pelyčių, žiurkių bei triušiu, kuriems tuoj gimus buvo pašalinta tyimo liauka, iš dalies arba visiškai praradavo sugebėjimą gaminti antikūnais.

Tada mokslininkams parūpo iširti embriono tyimo liauką. Štai čia sąlygos nepaprastai pasunkėjo. Juk negalima su žinduolių embrionu atlikti įvairių chirurginių eksperimentų motinos gimdoje. Teko pasirinkti kitą tyrimo modelį — paukščio kiaušinį.

Be kitas tyrimo objektas, kitos ir jo savybės. Be tyimo liaukos, paukščiai dar turi netoli savo uodegos tam tikrą liauką, kuri yra aktyvi jauname paukščiui amžiuje ir visai išnyksta paukščio subrendus. Tai Fabricijaus liauka.

Eksperimentuojant buvo nustatyta, kad, įleidus į 12-kos dienų paukščio embrioną 2 miligramus vyriskos lyties hormono testosterono, Fabricijaus liauka embrione nustoja vystytis ir nebegamina limfocitų. Tokie išsirtę iš kiaušinio viščiukai, nors ir atrodo gana nesveiki, bet vis tiek vystosi. Toliau stebint šiuos jauniklius, buvo nustatyta vienas labai svarbus faktas, būtent, kad eksperimentiniai paukščiai visai nesugeba pagaminti antikūnų prieš ligos sukėlėjus, taip pat prieš kitokios kilmės svetimus baltymus bei vakcinas. Tačiau iš kitos pusės šie viščiukai, panašiai kaip ir visais atžvilgiais normalūs paukščiai, nepakenčia svetimos odos persodinimo ir šių persodintą odą netrukus suardo.

Taip mokslininkai gavo svarius įrodymus, kad paukčiuose antikūnų gaminimas yra sukoncentruotas Fabricijaus liaukoje, o medžiagų, veikiančių prieš svetimos odos priauginimą, gamyba vyksta paukščio tyimo liaukoje. Tuo tarpu eksperimentai su žinduoliais parodė, kad pastarųjų tyimo liaukoje, matyt, sukoncentruotos abi minėtosios funkcijos (Fabricijaus liaukos žinduoliui neturi).

Baigiant dar reikia atskirai pakalbėti apie limfocitą. Jis turi didžiausią iš visų organizmo ląstelių branduolį, kuriame sukaupta daug nukleotidų (DNR sudėtinųjų dalių) ir amino rūgščių (baltymų sudėtinųjų dalių). Šios molekulės, reikalingi esant, gali būti statybinėmis medžiagomis antikūnams susidaryti, o būtent tada, kai, suėjusios į kontaktą su svetimos kilmės baltymais, atskirų limfocitų DNR molekulės specifiskai pasikeičia ir išsugaus gaminti į save panašias molekules.

Tiesa, visa tai nėra absoliučiai tikra, o tiksliai naujausia teorija, paremta neginčijamais pastarųjų metų eksperimentiniais duomenimis. Bet pagaliau tik šitai ir vystosi mokslas — nauji faktai griaua senas teorijas ir kuria naujas, kurios geriau atspindi tikruosius gamtos dėsningumus.

GINTARAS
Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00
Ivairiausias gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Avė, Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave, IRT iki 74 St. Fort Bus iki 31 Avenue.

Park Florist
Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
MATTHEW MAZEIKA
Savininkas
80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK
Apraudo AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE
26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAIn 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS:
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9683

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAK AUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI BENUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ISTAIGA
231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

VIENYBĖ

* MOTERŲ VIENYBĖ savo ateinančiame socialiniame susirinkime antradienį, sausio 21 d., pagerbs savo narę muzikę ir visuomenininkę Salomėją Čerlėnė-Mulks. Susirinkimas įvyks Arūnų rezidencijoje, 86-04 94th St., Woodhaven, N. Y. Pradžią 8 val. vak.

* SKAUTAMS REMTI KOMITETO susirinkimas, kuriame bus renkama nauja valdyba, šaukiamas sausio 18 d., šeštadienį, 1 val. Apieškimu par. salėje.

* LIET. BENDRUOMENĖS rytinių pakraščių atstovų suvažiavimas įvyksta sausio 18 ir 19 dienomis Apieškimu par. salėje. Pradžią 11 val. ryte. Bus aptarti lituanistinis švietimas, lietuviškas išlaikymas šeimoje ir mokykloje, jaunimo ryšys su vyresniąja karta, įsijungimas į LB, jaunimo veikla bendrinėse liet. organizacijose. Suvažiavime dalyvaus švietimo darbuotojai, chorų, tautinių ansamblių vadovai, lituanistinių mokyklų vedėjai ir tų mokyklų tėvų komitetų įgaliotiniai. Šis suvažiavimas šaukiamas pagal Pasaulio Liet. Bendruomenės centro valdybos nutarimą.

* DR. BALYS MATULIONIS pakviestas kalbėti Webster Hall Vasario 16 minėjime New Yorke. Minėjimo pradžią 4 val. po pietų. Myk. Cibo vadovaujamas Operetės choras atliks meninę dalį. Minėjimą rengia New Yorko ALTas.

* VACLOVAS SIDZIKAUSKAS ir dr. K. Valiūnas padarys savo pranešimus iš kelionės Liet. Prekybos Rūmų rengiamam susirinkime sausio 25 d. Carnegie International Center salėje.

* JOKŪBO STUKO radijo programos 1000-osios valandos sukakties minėjimas - sukaktuvinis balius, koncertas ir šokiai įvyksta šį šeštadienį, sausio 18 d., šv. Jurgio par. salėje Newarke.

* SAULIUS ARIŪNAS pradėjo skaityti žinias per J. Stuko radiją iš lietuvių akademinio jaunimo gyvenimo.

* PAULINA VALAVIČIŪTĖ, buv. B. Novickienės mokytoja, anksčiau gyvenusi Chicagoje, dabar persikėlė į Woodhaven, N. Y. Ji buvo garbės viešnia B. Novickienės pagerbime sausio 12 d., kaip jos gera pažįstama dar iš Rygos.

* IZABELĖ MISIŪNIENĖ, Mot. Vienybės sekretorė, praneša, kad gegužės 17 d. draugiškai minės savo įsikūrimo 30 m. sukaktį Hotel Granada, Brooklyne. Prašo, kad kitos organizacijos tą pačią dieną nerengtų kitų parengimų.

* ALFONSAS PUNDZIUS iš Toronto, Kanados yra atvykęs į New Yorką ir vieši Vienybėje. Jisai yra statybos kontraktorius ir ilgametis Vienybės skaitytojas ir rėmėjas.

* HELEN VENIS mums praneša, kad gruodžio 27 d. Coney Island ligoninėje Brooklyne mirė Stella Mikalauskienė, buv. bizniero ir Vienybės direktoriaus Ant. Mikalausko našlė. Ji buvo palaidota New Britain, Conn. gruodžio 30 d. Tą pačią dieną Coney Island ligoninėje mirė jos brolis Jack Sakalauskas, kuris gillame nuliūdime paliko žmoną, sūnų ir tris anūkus. Jis buvo palaidotas Brooklyne.

* IŠNUOMOJAMAS labai gražus penkių kambarių butas. Apšildomas ir su visais patogumais. Nuoma tik \$67 mėnesi. Telefonuokite bet kuriuo laiku GLenmore 3-8426.

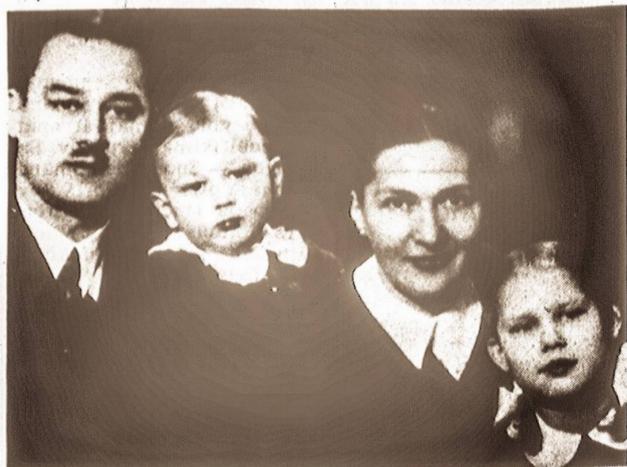
Birutė Novickienė Moterų Klubo narėms pasakoja apie savo gyvenimą ir veiklą. Šalia Klubo pirm. dr. M. Kregždienė, Klubo garbės narė Regina Budrienė ir kt. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Novickienės sukaktis... Atkelta iš 1 psl.

giau dešimties metų ji išbuvo Lietuvos motinoms ir vaikams globoti organizacijų sąjungos sekretore ir juridinių patarimų biuro organizatore. Kaip tos Sąjungos įgaliotinė yra dalyvavusi tarptautiniuose Pabaltijo motinoms ir vaikams globoti kongresuose.

Sunki liga (artritas) jai palaužė sveikatą, bet ne energiją ir veiklą. Jau ligos kėdėje sėdėdama, ji dalyvavo Vokietijos lietuvių veikloje, pirmą stovyklą bendruomenės kuriant, paskui atsikūrusiose teisininkų ir valstiečių liaudininkų sąjungose. Pagaliau - jos vadovaujanti veikla Pabaltijos Moterų Taryboje, pirmą jos narę, paskui pirminkę ir Lietuvių Atstovybėje, pradedant Vokietija, baigiant nūdienu. Visą laiką rašė spaudoje socialiniais ir juridiniais klausimais.

Tokia yra Birutė Novickienė. Jos vardas buvo žinomas man ir Amerikoje. Nors asmeniškai ir neturėjau progos matyti jos anų dienų veikloje, bet apie ją buvau daug girdėjęs, ir todėl lengva suprasti, kokių jausmų vykau su ja asmeniškai susipažinti, kai ji atsirado Amerikoje. Turėjau valdytis, kad ne-

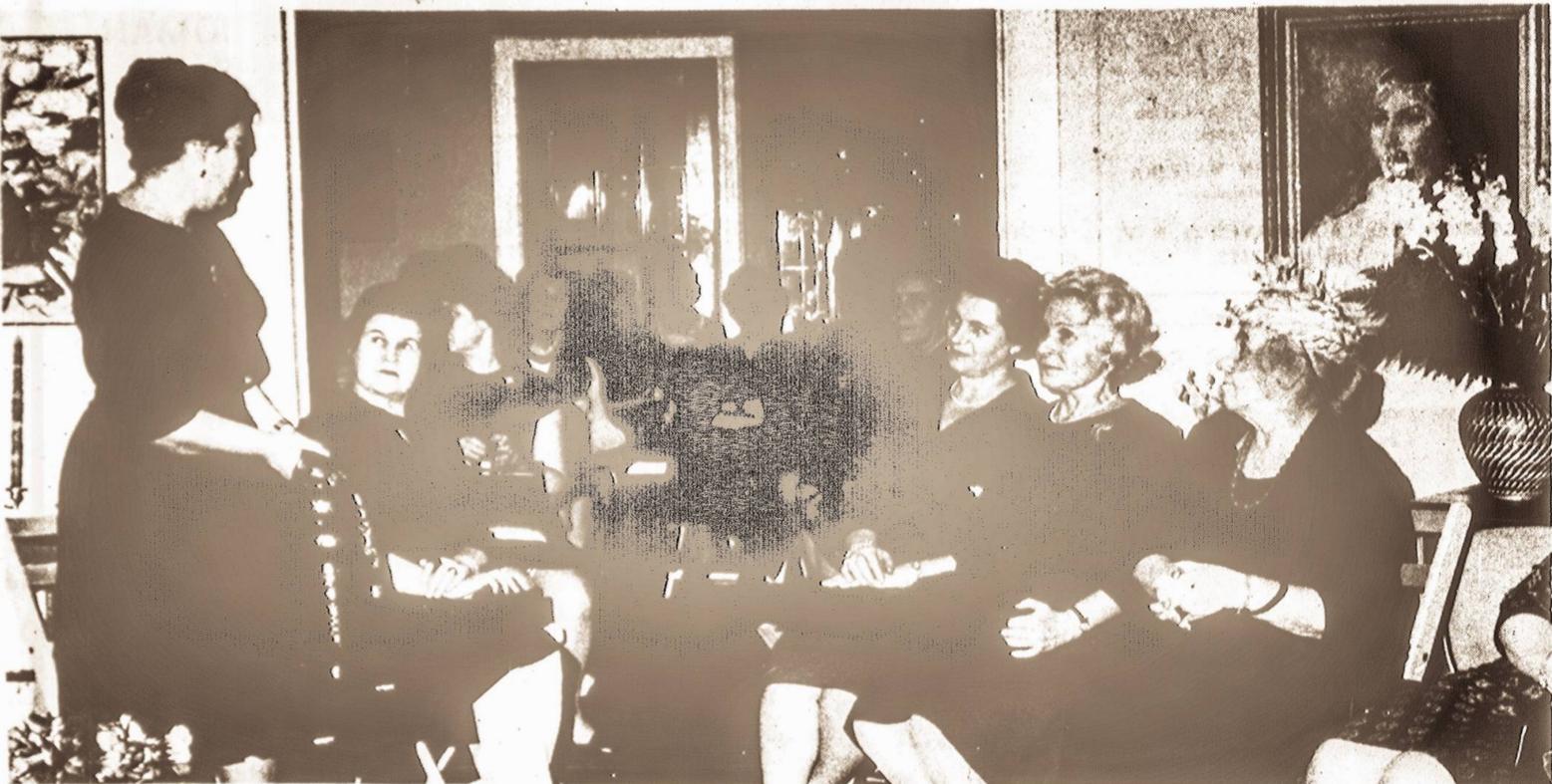

Kai buvo sveika, jauna ir savo Tėvynėje... Birutė Novickienė su vyru ir vaikais Kaune.

parodyčiau susijaudinimo. Bučiuodama invalido kėdėje sėdinčią giedrlos nuotaikos gyvų akių moterį, lyg žado netekusi tylėjau, galvodama: štai kokioje padėtyje mūsų pirmoji advokatė, studentų globėja, moterų organizacijų steigėja ir teisinė patarėja, spaudos bendradarbė. Su šitokia kėde ji išvyko iš savo Tėvynės, toje kėdėje ji tebesėdi, į kurią nei įlipti, nei išlipti sa-

vo jėgomis negali, o tačiau savo vardu garsėja, savo širdimi ir protu savo tautai darba.

Ir mano žvilgsnis savaimė nukrypo į jos šeimyniečių pusę, į jos vyrą Antaną, dukterį Živilę ir sūnų Sigitą - tuos, kurie padėjo ir padeda jai ne tik sunkiose ligos dienose, bet netiesioginiai dalyvauja ir jos veikloje, dažnai peržengiančioje net fiziniai sveiką žmogų.

Sukaktuvininę pagerbiant -Novickių bute įvykusiame Moterų Klubo susirinkime Birutę sveikina Ligija Bieliukienė. Šalia Fenikienė, Šileikienė, tolumoje matyti Lapienė, Virbickienė, Rutkūnienė, Diržienė, Prekerienė, Kopienė ir kt.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

VIENYBĖ, 1964 m. sausio 17 d.